"VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG INZAKE BRIEF STARTSCHOT NII"

II Reactie van de minister van Financiën

Met belangstelling hebben wij (minister van Financiën, minister van Economische Zaken en Klimaat en minister Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van D66, VVD, PRO, PVV, CDA, JA21 en SGP over de op 25 september 2026 toegezonden brief over het startschot van de Nederlandse Investeringsinstelling (hierna te noemen: NII) (Kamerstuk 37040-1). De beantwoording is geclusterd per thema. Binnen de thema's is de volgorde van het verslag aangehouden.

1. **Investeringsbeleid (additionaliteit, pari passu, marktconformiteit)**

De leden van de D66-fractie zien de toegevoegde waarde van de hefboom van publieke-private investeringen. Tegelijkertijd is het instappen met publiek geld in private financiering niet geheel zonder risico's. De leden van de D66-fractie vragen hoe in de governance van de NII wordt gewaarborgd dat de zowel de financiële risico's als de baten gelijkwaardig terecht komen bij de NII en bij private financiers, en dat met name de financiële baten niet enkel bij private partners komt te liggen.

Een investering van de NII kan onder marktconforme voorwaarden plaatsvinden en additioneel aan de markt zijn. Wanneer de NII samen met private partijen investeert vanuit het kernkapitaal, gebeurt dat in beginsel op gelijke voorwaarden (pari passu). Risico en rendement worden daarmee naar rato van de inbreng verdeeld. Als de NII andere voorwaarden hanteert dan private partijen, zoals een risicovollere of langer lopende investering (dus niet pari passu), moet de rendementseis dat extra risico reflecteren. Dit wordt beoordeeld op basis van een nog vast te stellen investeringsbeleid van de NII en moet plaatsvinden binnen de staatsteunregels.

De leden van de VVD-fractie hebben daarnaast vragen over de mobilisatie van privaat kapitaal. Hoe wil het kabinet dit in het geval van de NII concreet mobiliseren? Daar waar het NII een katalysator moet zijn, is het dan ook de bedoeling dat het via risico-allocatie zal gaan, bijvoorbeeld door het NII meer risico te laten lopen dan privaat kapitaal (bijvoorbeeld subordinated debt van NII versus senior debt van privaat kapitaal)?

De mobilisatie van privaat kapitaal is een belangrijk uitgangspunt van de NII. De NII kan op meerdere manieren privaat kapitaal mobiliseren. Ten eerste geldt voor elke investering het uitgangspunt van cofinanciering: de NII investeert mee met private partijen of zorgt ervoor dat private partijen mee investeren, zowel bij directe investeringen in ondernemingen of projecten als indirecte investeringen in fondsen. Ten tweede kan de NII privaat kapitaal mobiliseren door fondsen of financiële producten te ontwikkelen die toegankelijk zijn voor private financiers. Ten derde zal de NII Europese en internationale middelen aantrekken, onder meer via de Europese Commissie en de EIB of via internationale cofinancieringsstructuren. Op termijn besluit het kabinet of de NII de mogelijkheid krijgen om vreemd vermogen op instellingsniveau aan te trekken. Dit hangt namelijk af van diverse voorwaarden. Dit zou een vierde manier zijn om privaat kapitaal aan te trekken. Zie hiervoor de vraag van de D66 over aanvullend kernkapitaal.

Het is ook mogelijk dat de NII een hogere risicopositie neemt dan private financiers. Vanuit het kernkapitaal staat vanwege de marktconforme rendementseis daar dan wel ook een hogere premie-vergoeding danwel rendement tegenover. Daarnaast kunnen vanuit de regelingentaak dergelijke achtergestelde posities genomen worden, zoals bij het aankomende blended finance instrument van Invest-NL.

De private markt heeft middels een intentieverklaring aangegeven zich in te willen zetten voor cofinanciering. Het kabinet moedigt deze ontwikkeling aan en zal ook samen met de private markt optrekken in de verdere uitwerking van de NII om ervoor te zorgen dat privaat kapitaal gemobiliseerd kan worden.

De leden van de PRO-fractie constateren verder dat het kabinet vaag blijft over de verhouding tussen marktconform en niet-marktconform en wat dit precies gaat betekenen. Enerzijds wordt (terecht) gesteld dat

concrete afwijzingen of terughoudendheid van private partijen als gevolg van marktfalen noodzakelijk zijn voor de NII om in te stappen. Anderzijds wordt voor elke investering private cofinanciering als uitgangspunt genoemd. Dat is strijdig. Kan het kabinet reflecteren op de

afwegingen die het wat dit betreft gaat maken? Kan het kabinet toezeggen dat het geen strengere co-financieringseisen zal stellen dan het Europese staatsteunrecht vereist?

Additionaliteit betekent niet dat private financiering onder alle voorwaarden is uitgesloten. Private partijen kunnen terughoudend zijn om een investering zelfstandig te financieren omdat deze bijvoorbeeld een te hoog risicoprofiel heeft of te lange terugverdientijden. De financiering komt dan niet, niet volledig, niet tijdig of niet onder een passende financieringsstructuur tot stand. Juist hier ligt de rol voor de NII, private partijen kunnen wel bereid zijn mee te financieren wanneer de NII instapt en een deel van het risico draagt. Zowel Invest-NL als Invest International hebben de afgelopen jaren al laten zien dat cofinanciering met de private markt mogelijk is terwijl er ook additioneel gefinancierd wordt. Daarbij kan het voorkomen dat na een initiële periode, Invest-NL of Invest International ook uit een project stapt wanneer de markt het zelfstandig kan financieren.

Het kabinet zal de financiële bijdrage en het instrumentarium van de NII voorleggen aan de Europese Commissie ter goedkeuring. De invulling van de financieringsvoorwaarden zullen worden vastgelegd in het investeringsbeleid van de NII, binnen de staatssteun-kaders. Deze staatssteunkaders bieden in bepaalde gevallen ook ruimte voor financiering zonder dat tegelijkertijd een private partij meefinanciert. Het kabinet geeft een aantal voorwaarden mee aan de NII, zoals een rendementseis. Binnen deze kaders zal de NII zelf beslissingen nemen over de co-financieringseisen.

Ten aanzien van de additionele rol en de rendementsdoelstelling vragen de leden van de PVV-fractie op welke wijze geborgd wordt dat investeringen in situaties met een hoog risicoprofiel en lange terugverdientijden daadwerkelijk marktconform geprijsd worden. Hoe wordt voorkomen dat publiek kapitaal marktpartijen verdringt wanneer investeringen onder gelijke voorwaarden (pari passu) plaatsvinden? Op welke termijn en aan de hand van welke specifieke rekenmethodiek wordt de rendementsdoelstelling op instellingsniveau vastgesteld om te garanderen dat het gestorte kapitaal waardevast blijft zonder verlies van maatschappelijk vermogen?

Zie voor de vraag over het verdringen van marktpartijen de beantwoording bij de vraag gesteld door de D66 over de governance en financiële risico's voor de NII.

Eén van de voorwaarden voor investeren is dat de investering additioneel is aan de markt. Het kader voor additionaliteit zal nog verder worden uitgewerkt, maar enkele indicatoren hiervoor zijn concrete afwijzingen of terughoudendheid van private partijen als gevolg van marktfalen. Het is mogelijk dat de Europese Commissie dergelijke voorwaarden stelt in een eventueel goedkeuringsbesluit voor de financiering door de staat aan de NII.

De looptijd van de financiële doelstellingen wordt nog vastgesteld maar de vuistregel is dat de afspraken minimaal drie jaar gelden. Voor de rendementsdoelstelling geldt dat de Staat als aandeelhouder compensatie verwacht voor het in de NII geïnvesteerde vermogen en het behoud van de financiële waarde van de deelneming. De exacte rendementsdoelstelling voor de instelling wordt later bepaald. Hierbij dient er rekening te worden gehouden met het type financiering, de risico's, en de resultaten van vergelijkbare investeringsinstellingen in het binnen- en buitenland. De rendementsdoelstelling wordt daarom niet bepaald met enkel een rekenmethodiek.

De leden van de JA21-fractie vinden een scherpe afbakening van de rol van de NII belangrijk. In de brief schrijft het kabinet dat concrete afwijzingen of terughoudendheid van private financiers als gevolg van marktfalen een grond is voor de NII om in te stappen. Kan het kabinet een definitie geven van wat zij onder "marktfalen" verstaan? Kan het kabinet daarbij concrete voorbeelden geven van situaties waarin de NII wel en niet over kan gaan tot financiering? Deze leden zijn daarbij met name geïnteresseerd in voorbeelden waar er ook sprake kan zijn van een subsidiecomponent. Deze leden vragen of voordat tot financiering wordt overgegaan ook wordt onderzocht of het vermeende marktfalen op een andere manier kan worden opgelost? Daarbij denken deze leden bijvoorbeeld aan het wegnemen van handelsbelemmeringen via handelsakkoorden, diplomatieke inzet bij buitenlandse staatssteun, aanpassing van regelgeving of versnelling van vergunningprocedures. Kan het kabinet de zorg van deze leden wegnemen dat financiering niet de eerste reflex gaat worden wanneer het marktfalen ook beleidsmatig kan worden opgelost?

Marktfalen verwijst naar situaties waarin de markt niet leidt tot efficiente allocatie van middelen. Dit kan

bijvoorbeeld gaan om projecten waarbij private financiers terughoudend zijn vanwege lange

terugverdientijden, hoge onzekerheid of een moeilijk te bepalen rendement, ondanks een duidelijke publieke meerwaarde. Ook investeringen die bijdragen aan publieke belangen zoals innovatie, verduurzaming, economische weerbaarheid, leveringszekerheid en strategische autonomie kunnen kenmerken van marktfalen vertonen. De NII kan met marktconforme instrumenten het risico delen en zo private financiering losmaken.

De NII zal geen projecten financieren die volledig rendabel zijn en zonder problemen door de markt kunnen worden gefinancierd. De NII kan ook niet vanuit kernkapitaal investeren in projecten waarvoor geen toekomstig rendement wordt verwacht. Via ondergebrachte ministeriele regelingen in de NII is het wel mogelijk om een zachtere vorm van financiering te bieden aan specifieke projecten die voldoen aan de voorwaarden.

In sommige grote projecten kan een subsidiecomponent zitten. Deze subsidie kan eventueel vanuit een regeling die de NII beheert, worden verstrekt. Het wettelijk kader van de subsidie moet hiervoor in lijn zijn met de doelstellingen van de NII.

Het kabinet is het eens dat financiering niet in alle gevallen de beste oplossing is en dus dat financiering niet de eerste reflex moet zijn. Voor de gevallen waar financiering wel het knelpunt is, zal de NII een rol spelen. Voor de andere gevallen zal het kabinet kijken naar andere beleidsinstrumenten om het marktfalen te verhelpen.

De leden van de JA21-fractie vragen of bij iedere investering vooraf een strategie wordt vastgesteld voor het beëindigen van de betrokkenheid van de NII. Is het uitgangspunt dat de NII haar financiering afbouwt of haar belang verkoopt zodra private partijen de financiering volledig kunnen overnemen? Zo nee, waarom niet?

Bij financieringen (leningen) wordt vooraf een passende aflossingsperiode overeengekomen. Bij investeringen (eigen vermogen) uit het kernkapitaal wordt altijd gekeken naar de exit mogelijkheden (verkoop van het belang, zodat het rendement gerealiseerd kan worden). Binnen die kaders volgt het moment en de wijze van uitstappen uit een zakelijke afweging en vanuit portfolioperspectief.

De NII investeert en financiert uitsluitend waar sprake is van marktfalen of onvoldoende marktfinanciering en opereert daarmee additioneel aan private partijen. Daardoor richt de NII zich veelal op projecten en ondernemingen met een hoger risico- en ontwikkelingsprofiel. Het uitgangspunt is niet dat de NII haar financiering automatisch afbouwt of haar belang verkoopt zodra private partijen bereid zijn de financiering volledig over te nemen. Een automatische uitstap zodra private partijen instappen, zou ertoe leiden dat de NII slechts beperkt kan delen in de opbrengsten van succesvolle investeringen, terwijl zij wel een aanzienlijk deel van de risico's in een eerdere fase heeft gedragen. Dat zou op gespannen voet staan met de rendementsdoelstelling van de NII en het uitgangspunt dat publieke middelen revolverend worden ingezet. Daarom wordt het moment en de wijze van uitstappen per investering bepaald op basis van een zakelijke afweging, waarbij zowel het publieke belang als een verantwoord financieel rendement worden meegewogen.

De leden van de SGP-fractie wijzen op het feit dat er in het verleden diverse fondsen zijn opgezet met vergelijkbare doelen. Denk aan het Fonds Economische Structuurversterking en het Nationaal Groeifonds. De selectie van investeringsprojecten, de mogelijkheden om budget te onttrekken en de focus van deze fondsen zorgden ervoor dat deze fondsen wisselend succes hadden. Hoe zijn de geleerde lessen en de ervaringen van deze fondsen meegenomen in het opzetten van de NII? Deze leden wijzen erop dat beide genoemde fondsen opgeheven dan wel versoberd zijn. Hoe wordt voorkomen dat de NII op termijn eenzelfde lot is beschoren?

Een van de belangrijkste lessen voor het succes van de NII vanuit het FES en het NGF is dat de besluitvorming zakelijk en niet politiek is. De NII wordt daarom ingericht als een staatsdeelneming en neemt onafhankelijk en zelfstandig investeringsbeslissingen. Het is dus aan de NII zelf om op basis van eigen investeringsbeleid individuele investeringsbeslissingen te nemen. Deze dienen binnen haar (nog vast te stellen) wettelijke doelstelling te passen en worden mede door het parlement vastgelegd.

Een staatsdeelneming staat op verdere afstand van de politieke besluitvorming dan fondsen. Daarnaast zal

het bestuur van de investeringsinstelling toezien op haar continuïteit, en zal het investeringskapitaal van de instelling revolveren wat de financiële inzetbaarheid vergroot.

2. Sectorfocus en toekomstig verdienvermogen

De leden van de VVD-fractie lezen dat de NII zich bij oprichting zal richten op de vier domeinen die zijn geïdentificeerd in het rapport van Peter Wennink. Tegelijkertijd schrijft het kabinet dat deze focus "geen keurslijf" is. "De NII blijft flexibel om in te spelen op andere sectoren die voor Nederland van belang zijn", zo schrijft het kabinet. Hoe moeten deze leden deze twee samen rijmen?

Bij oprichting richt de NII zich op vier domeinen die essentieel zijn voor het toekomstig verdienvermogen van Nederland: digitalisering & AI, veiligheid & weerbaarheid, energie- & klimaattechnologie en life sciences & biotechnologie. Deze domeinen kunnen richting geven aan de strategie en het investeringsbeleid van de NII, welke de instelling zelf opstelt, en waarover zij in gesprek gaat met de aandeelhouder (het Rijk).

Tegelijk betekent de focus op deze domeinen niet dat deze exclusief is. De NII kan ook investeren in andere sectoren die bijdragen aan haar doel: het versterken van het verdienvermogen van Nederland op de lange termijn en het verbeteren van de toegang tot ondernemersfinanciering. Zo kan de NII inspelen op ontwikkelingen en kansen die nu nog niet zijn te voorzien. Ook kan na verloop van tijd de strategische focus verlegd worden naar investeringsopgaven en kansen voor verdienvermogen die dan actueel zijn.

De afwegingen hiervoor worden op verschillende niveaus gemaakt. Het wettelijk kader legt het doel en de taken van de NII vast en wordt zo ingericht dat de NII flexibel kan inspelen op de uitdagingen van de toekomst. Binnen deze kaders geeft de NII via haar strategie en investeringsbeleid nader invulling aan waar zij in investeert, en neemt zij zelfstandig investeringsbeslissingen. Voor elke investering geldt daarbij het afwegingskader: de investering moet in lijn zijn met de doelstelling van de NII, additioneel zijn aan de markt, privaat kapitaal mobiliseren en een positief financieel rendement nastreven.

De investeringen uit het kernkapitaal zullen, ongeacht de specifieke sectoren of domeinen, wel moeten voldoen aan de uitgangspunten van de NII, die mede worden bepaald door de Europese Commissie vanuit staatssteunperspectief, zoals additionaliteit, rendementsdoelstellingen en het mobiliseren van privaat kapitaal.

De leden van de JA21-fractie vragen in hoeverre de bestaande investeringen, fondsen en projecten van Invest-NL en Invest International passen binnen de vier gekozen domeinen van de NII. Welk deel van de huidige projecten valt daarbuiten? Hoe wordt omgegaan met bestaande verplichtingen en investeringen die niet passen binnen de toekomstige focus van de NII, is bij de integratie daarop bijsturing of afbouw nodig?

Een substantieel deel van de activiteiten van Invest International en Invest-NL past binnen de vier gekozen domeinen van de NII. Zo is Invest International actief op halfgeleiders, kritieke grondstoffen, carbontech en innovatieve chemie. Met de strategie voor 2026-2030 richt Invest International zich verder op de vier domeinen. Daarnaast blijft Invest International (mkb-
)bedrijven bedienen die buiten de sectorfocus van de vier domeinen vallen, additioneel aan de markt en vanuit de doelstelling om het verdienvermogen van Nederland te versterken. Daarbij kan gedacht worden aan internationale water- en infrastructuurprojecten. De Invest-NL thema's overlappen sterk met de vier gekozen domeinen. Momenteel valt het overgrote deel van de investeringen daarbinnen. Daarnaast heeft Invest-NL in haar nieuwe strategie een expliciete focus op veiligheid & weerbaarheid en digitalisering & AI toegevoegd. De NII is echter onafhankelijk en gaat over haar eigen investeringsportfolio.

De leden van de SGP-fractie vragen of de NII ook bedoeld is om bepaalde sectoren binnen de Nederlandse economie specifiek te stimuleren? Zo ja, hoe wordt dat vormgegeven en hoe worden de noodzakelijke afwegingen daarvoor gemaakt?

Ja. Zie voor deze vraag ook de beantwoording van de vraag van de VVD over de vier domeinen waarop de NII zich richt.

De leden van de SGP-fractie vragen of het kabinet erkent dat het noodzakelijk is dat ook het MKB kan profiteren van de NII? De leden van de SGP-fractie vragen hoe het kabinet borgt dat niet alleen grotere bedrijven maar juist ook het midden- en kleinbedrijf gaat profiteren van de NII. Wordt hier in de opzet van de instelling voldoende

rekening mee gehouden?

Voor het nationale domein kiest het kabinet voor een focus op bedrijven die bijdragen aan het toekomstig verdienvermogen van Nederland via innovatie. Er wordt niet expliciet voorzien in een spreiding over verschillende bedrijfsgroottes maar nationaal zullen dat veelal startups en scale-ups zijn binnen het mkb. Een focus op het bredere mkb ligt niet direct voor de hand maar dit is ook niet uitgesloten Voor internationale financiering speelt Invest International nu reeds een belangrijke rol voor het mkb. De NII zal dit naar verwachting ook doen.

3. Knelpunten investeringen Nederland

De leden van D66 zien de noodzaak van het lostrekken van noodzakelijke private investeringen in bijvoorbeeld de energietransitie. Het probleem van een aantal van deze investeringen is momenteel echter dat ze of tegen randvoorwaarden (stikstof, netcongestie, arbeidsmarkt) aanlopen of dat de investeringen nog niet rendabel zijn, omdat het fossiele alternatief aantrekkelijker is door een gebrek aan beprijzing. Dat er financiering beschikbaar komt via de NII maakt nog geen rendabele business case voor duurzame investeringen. Welke stappen neemt het kabinet met additioneel beleid, zoals normering, beprijzing en vraagcreatie om te zorgen dat er ook meer rendabele business cases komen die financierbaar zijn?

Aanvullende beleidsmaatregelen om verduurzaming te bevorderen zijn onderdeel van de voorjaarsbesluitvorming 2027, zoals afgesproken in het coalitieakkoord. Deze besluitvorming wordt momenteel voorbereid. Normering, beprijzing en vraagcreatie kunnen onderdeel zijn van een pakket aan maatregelen dat de businesscase voor verduurzaming aantrekkelijker maakt.

Naast de oprichting van de NII neemt het kabinet een aantal stappen om de voorwaarden om te investeren te verbeteren. Het kabinet zet zich bijvoorbeeld in Europa in voor het verder brengen van de spaar- en investeringsunie om belemmeringen voor grensoverschrijdende financiering weg te nemen. De Talentstrategie moet zorgen dat meer talent wordt opgeleid en richting de cruciale maatschappelijke opgaven wordt begeleid. Daarnaast is een maatregelenpakket voor landbouw, natuur en stikstof aangekondigd zodat het stikstofprobleem wordt aangepakt. Ook is een overzicht gedeeld van de voortgang en vooruitzichten van het landelijk actieprogramma netcongestie (LAN), zodat de wachtlijst voor een energieaansluiting verkleind kan worden. Het Rijk investeert daarnaast naar verwachting circa €360 miljard in klimaat, energie, defensie, infrastructuur, mobiliteit, water, verduurzaming en het duurzaam verdienvermogen. Medeoverheden spelen daarnaast een substantiële rol bij de financiering van deze maatschappelijke investeringen.

De leden van D66 lezen in het adviesrapport van het CPB dat financiering niet het belangrijkste knelpunt is voor veel investeringen, maar dat arbeidsmarktkrapte, netcongestie en beperkte stikstofruimte vooral een belemmering vormen. Tegelijkertijd verwacht het kabinet 30 miljard euro aan investeringscapaciteit via een publiek-private hefboomwerking. Kan het kabinet toelichten in hoeverre de knelpunten van arbeidsmarktkrapte, netcongestie en stikstofruimte zijn meegenomen in deze berekening? Hoe gaat het kabinet de additionaliteit van de NII in de toekomst monitoren? Welke stappen gaat het kabinet parallel aan de oprichting van de NII zetten op de effectiviteit ervan uiteindelijk een succes te maken door deze randvoorwaarden voor investeringen aan te pakken op korte termijn?

De financiële sector heeft aangegeven additionele co-investeringen te voorzien met een multipliereffect van 3,5 op het kernkapitaal van €6,6 miljard, waardoor een totale investeringsomvang van ongeveer €30 miljard in beeld komt. De genoemde knelpunten zijn niet direct meegenomen in deze berekening, maar vormen indirect wel een voorwaarde. Het realiseren van deze investeringen vraagt namelijk om voldoende investeerbare proposities. Daarin ligt een rol voor de overheid om de randvoorwaarden voor investeringen te verbeteren. Zie hiervoor ook bovenstaand antwoord.

Additionaliteit is een cruciaal onderdeel van het mandaat van de NII. Om dit te waarborgen kan de Machtigingswet, naar het voorbeeld van de Machtigingswetten van Invest-NL en Invest International, additionaliteit op meerdere punten verankeren. Hier worden een aantal opties geschetst. Ten eerste kan in de doelstelling worden vastgelegd dat de NII alleen investeert waar dat aanvullend is op de markt. Ten tweede kan een investeringscomité vooraf aan de hand van bijvoorbeeld een toets bij relevante private

financiers toetsen of een investering additioneel is. Ten derde kunnen bedrijven een klacht indienen over mogelijke verdringing van private financiering. Tot slot zal de NII verantwoording afleggen aan de staat als aandeelhouder, mogelijk ook over

additionaliteit waarmee dit kan worden gemonitord. Momenteel hebben zowel Invest-NL als Invest International ook een klachtenprocedure waar tot op heden nooit een klacht over additionaliteit is ingediend.

Mede op aandringen van de leden van de VVD-fractie wordt momenteel de Wet stimulering start-en scale-ups in de Kamer behandeld. Deze wet moet medewerkersparticipatie aantrekkelijker maken. Die wet bevat daartoe een definitie van start- en scale-ups, maar naar mening van deze leden en naar mening van het bedrijfsleven is deze definitie complex. Tegelijkertijd is het de verwachting dat de NII in het specifiek start- en scale-ups van de nodige financiering zal voorzien. Ziet het kabinet mogelijkheden tot het maken van een koppeling tussen de hulp die de NII aan een bedrijf kan bieden en de definitie voor start- en scale-ups teneinde administratieve lasten (bijvoorbeeld rondom medewerkersparticipatie) te verminderen en zo ja, op welke manier precies?

Het kabinet ziet geen rol voor de NII in de (ondersteuning van de) uitvoering van de definitie uit het genoemde wetsvoorstel. Indien de NII in de toekomst een investering in een onderneming zal doen, zal dit worden meegewogen door RVO in de beoordeling van een aanvraag voor een beschikking om te kwalificeren als startup of scale-up. De kwalitatieve definitie die in het wetsvoorstel is opgenomen sluit aan bij twee kenmerkende eigenschappen van startups en scale-ups: schaalbaarheid en innovativiteit. Er wordt getracht de administratieve lasten zo beperkt mogelijk te houden en een zo efficiënt mogelijk beoordelingsproces in te richten.

De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over de verslechterende bedrijvendynamiek in Nederland, zoals blijkt uit onder andere de Miljoenennota en de CPB-publicatie "Proces van creatieve destructie verzwakt in Nederland". Het CPB noemt voldoende financieringsmogelijkheden voor innovatieve bedrijven daarbij als beleidsoptie om dit te verbeteren. Deze leden zien in de NII een uitstekend middel om de bedrijvendynamiek te verbeteren, door innovatieve bedrijven met groeikansen de financiering te bieden om deze kansen en innovaties te verzilveren. Deze leden vragen of het kabinet deze doelstelling ook onderschrijft. Indien dat zo is, vragen deze leden om nader te motiveren hoe financiering van de NII gericht bij deze bedrijfstak terecht kan komen. Aanvullend zien deze leden namelijk ook het risico dat niet-levensvatbare en niet-innovatieve bedrijven, door sommige economen "zombiebedrijven" genoemd, ook aanspraak zullen willen maken op financiering en dit mogelijk ook krijgen. Deelt het kabinet de mening dat dit niet de bedoeling is? Indien het antwoord bevestigend luidt vragen de leden van de VVD-fractie welke waarborgen het kabinet van plan is in te bouwen om de NII als middel in te zetten om de bedrijvendynamiek in Nederland te verbeteren en of de doelstelling om de bedrijvendynamiek te verbeteren nader uitgewerkt kan worden in aanloop naar de oprichting van de NII.

Het kabinet onderschrijft de genoemde doelstelling. De NII richt zich op het financieren van innovatieve startups en scale-ups die bijdragen aan het Nederlandse verdienvermogen. Deze bedrijven ontwikkelen nieuwe producten en diensten, dagen gevestigde bedrijven uit en creëren nieuwe economische activiteiten. Zo versterken zij de bedrijvendynamiek.

Het kabinet deelt de mening dat niet-levensvatbare bedrijven geen aanspraak moeten kunnen maken op de financiering. De NII is bedoeld voor innovatieve bedrijven en projecten met groeipotentie, een financieringsknelpunt bij internationalisering of strategische belangen die door marktfalen onvoldoende financiering krijgen, niet voor bedrijven die zonder steun niet levensvatbaar zijn. Tegelijkertijd is het risico ook niet uit te sluiten wanneer in bedrijven wordt geinvesteerd. Daarom investeert de NII alleen in bedrijven met een geloofwaardige business case. In de recente brief is toegelicht met welke waarborgen de NII dit gaat doen. Daarmee creëert de NII ruimte voor kansrijke ondernemingen en projecten die bijdragen aan toekomstige economische groei, innovatie, internationale concurrentiekracht en strategische belangen van Nederland, terwijl tegelijkertijd wordt voorkomen dat publieke middelen worden ingezet voor niet-levensvatbare ondernemingen.

De leden van de JA21-fractie lezen dat het kabinet stelt dat veel jonge, innovatieve bedrijven niet in Nederland opschalen en dat dit onder andere komt doordat financiering in andere landen, voornamelijk de Verenigde Staten, wel beschikbaar is. Het kabinet erkent in de brief ook dat vergunningverlening en stikstofproblematiek hieraan bij kunnen dragen. De financiële sector noemt in haar intentieverklaring regelgeving, infrastructuur en vergunningverlening als randvoorwaarde voor de investeringsbereidheid. Deze leden vragen daarom welk inzicht

het kabinet heeft in de oorzaken van vertrek of buitenlandse opschaling van Nederlandse innovatieve bedrijven. In

hoeveel gevallen is de toegang tot financiering de voornaamste reden? In hoeveel gevallen spelen andere factoren zoals vergunningverlening, regeldruk, compliance, netcongestie of een betere afzetmarkt in de Verenigde Staten een veel grotere rol en komt financiering voornamelijk niet op gang doordat deze randvoorwaarden niet goed zijn?

We maken er werk van om het ondernemings- en vestigingsklimaat voor jonge innovatieve techbedrijven te versterken, zodat het aantrekkelijker wordt voor deze bedrijven om in Nederland te starten en hier te groeien. Het vertrek van dit soort bedrijven is ongewenst, omdat dit het verdienvermogen van Nederland raakt. We hebben slechts beperkt inzicht in de beweegredenen voor startups en scale-ups om te vertrekken, maar we hebben wel goed inzicht in groei belemmerende factoren voor deze bedrijven (Kamerstuk 32637 -690). Deze groeibelemmerende factoren hebben indirect ook invloed op vertrekbewegingen. Wanneer een bedrijf in Nederland haar groei niet kan realiseren zal een bedrijf sneller vertrekken of een deel van haar groei in het buitenland realiseren.

De twee belangrijkste groeibelemmerende factoren zijn het achterblijven van grote investeringsrondes en de regeldruk op het gebied van arbeid en fiscaliteit (Kamerstuk 32637 -690). Financiering speelt daarbij dus zeker een prominente rol. Daarnaast laat de Monitor Ondernemingsklimaat een kwantitatieve onderbouwing zien van voorgenomen vertrekbewegingen van bedrijven in algemene zin, maar daarbij zijn startups en scale-ups niet specifiek uitgesplitst. In de meest recente editie geeft ongeveer één op de vijf bedrijven aan te overwegen om binnen twee jaar (delen van) hun activiteiten naar het buitenland te verplaatsen. De bedrijven die overwegen om te vertrekken zijn minder positief over aanwezigheid van fysieke ruimte, het sentiment over het bedrijfsleven, belastingklimaat en faciliterende wetgeving (regeldruk).

De leden van de JA21-fractie vragen of de NII ook een signalerende rol krijgt wanneer zij bij investeringsprojecten stuitten op niet-financiële knelpunten. Kan de NII dergelijke knelpunten verzamelen en periodiek concrete aanbevelingen doen om specifieke regels te schrappen, vergunningprocedures te versnellen of andere belemmeringen weg te nemen? Deze leden beogen hiermee te voorkomen dat kapitaal wordt ingezet om een financieringsprobleem op te lossen, terwijl de onderliggende oorzaak niet wordt opgelost. Deze leden vragen hoe wordt vastgesteld dat een investering zonder de NII niet tot stand zou komen. Hoe wordt voorkomen dat de NII financiering verstrekt die ook door private partijen had kunnen worden aangeboden? Hoe wordt voorkomen dat ondernemingen voor de NII kiezen omdat de voorwaarden gunstiger zijn dan bij private financiers?

Het zal de NII vrijstaan om input te geven op niet-financiele knelpunten, zoals Invest-NL en Invest International nu ook doen. De NII kan ook concrete aanbevelingen doen. Het is aan de Staat om deze aanbevelingen over te nemen of niet.

Om vast te stellen dat een investering zonder de NII niet tot stand zou komen, is allereerst de wettelijke doelstelling van de NII om te investeren wanneer de (private) financieringsmarkt onvoldoende in een financiering voorziet. Het is vervolgens aan de instelling om dit per transactie te toetsen. Concrete afwijzingen of terughoudendheid van private partijen als gevolg van marktfalen zijn noodzakelijk voor de NII om in te stappen. Een voorbeeld waarop dit kan worden getoetst is door met marktpartijen in gesprek te gaan of doordat een concreet voorbeeld van afwijzing kan worden aangetoond door de betreffende onderneming bij een private financier. De NII zal als uitgangspunt hanteren dat zij investeert met private financiers maar niet in plaats van.

De leden van de SGP-fractie wijzen op het rapport van het CPB 'De Nationale Investeringsinstelling: doelen en keuzes'. Deze leden vragen naar een reactie van het kabinet op dat rapport. Specifiek wijzen deze leden op het feit dat het CPB aangeeft dat de potentiële bijdrage van een NII aan het verdienvermogen van de Nederlandse economie waarschijnlijk beperkt is. Kan het kabinet beargumenteerd aangeven waarom het kabinet denkt dat deze bijdrage wel groot is?

Het kabinet deelt de bevindingen van het CPB op hoofdlijnen. Volgens het CPB is een focus op financiële additionaliteit doelmatiger dan een bredere scope (economische additionaliteit), omdat dit marktfalen beter adresseert en minder leidt tot verdringing van private investeerders. Voor bredere maatschappelijke doelen, zoals verduurzaming en infrastructuur, wijst het CPB op andere

beleidsinstrumenten, zoals subsidies of normering. Met deze uitgangspunten uit de economische literatuur is rekening gehouden bij de vormgeving van de NII, die zich primair richt op financiële fricties.

Met een kernkapitaal van circa € 6,6 miljard en de intentieverklaring van private partijen om mee te investeren ontstaat een aanzienlijke hefboom. Dat kan bijdragen aan een hoger niveau van investeringen in innovatieve startups en scale-ups en daarmee door het CPB genoemde financieringsknelpunt verlichten. Indien deze bedrijven succesvol doorgroeien, kan dat een positieve impact hebben op de Nederlandse economie. De precieze omvang van het effect is vooraf niet vast te stellen, maar het kabinet verwacht niet dat deze bijdrage beperkt is. Internationaal spelen landenrisico's, lange terugverdientijden of onzekerheden, die ertoe kunnen leiden dat maatschappelijk en economisch wenselijke investeringen onvoldoende van de grond komen. Ook daar kan de NII in stappen, vanuit haar mandaat en investeringscriteria.

Daarnaast lezen de leden van de SGP-fractie in het genoemde rapport van het CPB dat niet zozeer onvoldoende financiering, maar vooral andere factoren investeringen in de weg kunnen zitten. Wat is de reactie van het kabinet daarop? Hoe worden deze knelpunten aangepakt?

Het kabinet herkent dit. De NII kan niet alle factoren wegnemen die investeringen in de weg zitten, en een investeringsinstelling die alle problemen moet oplossen, lost uiteindelijk geen enkel probleem goed op. De NII richt zich daarom op bedrijven die moeite hebben om durfkapitaal voor latere groeifases aan te trekken. Andere belemmeringen pakt het kabinet via andere sporen aan, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, stikstof, talent, netcongestie, infrastructuur en ruimte.

Zie verder de beantwoording bij de vraag van D66 over het CPB rapport en het aanpakken van knelpunten.

4. Strategische investeringen en kritische waardeketens

De leden van de D66-fractie lezen dat de NII "First of a Kind"-productiefaciliteiten kan financieren en dat energie- en klimaattechnologie een van de vier domeinen is. Deze leden zien grote kansen voor Nederlandse bedrijven in de keten van wind-op-zee, van sensoren tot funderingen en installatie, en in groen staal. Hoe draagt de NII bij aan de opschaling van Nederlandse productie in de keten van wind-op-zee en andere clean tech? Hoe sluit de NII aan op de energie-innovatieregelingen en de strategische investeringsagenda die de minister van Klimaat en Groene Groei aankondigt, zodat technologie die volgens het kabinet nog onvoldoende wordt toegepast wel opschaalt?

De NII kan door middel van financiering en ontwikkelingscapaciteit projecten helpen om de eerste of verdere commerciële stappen te zetten wanneer het risico hoog is en de financiering schaars is. Het doel is dat daarmee private investeerders instappen. Daarnaast kan de NII via business development-activiteiten bijdragen aan het investeringsgereed maken van cleantech-innovaties en het wegnemen van knelpunten in de financierbaarheid. Dit kan bijvoorbeeld door ondernemingen of projecten te ondersteunen bij het ontwikkelen van schaalbare businessmodellen, partijen in de waardeketen bij elkaar te brengen en financieringsconstructies te ontwikkelen die risico’s voor private investeerders verkleinen. De nadruk van de activiteiten van de NII ligt op het aanjagen van economische groei en het financieren van investeringen die niet door de markt worden opgepakt. Het is aan de investeringsinstelling om dit per casus te beoordelen.

De energie-innovatieregelingen vormen een belangrijke voorfase voor energie- en klimaattechnologieën die met behulp van de NII verder zouden kunnen worden opgeschaald. De MOOI en EKOO ondersteunen onderzoek en ontwikkeling (~TRL 3–6), terwijl de DEI+ pilot- en demonstratieprojecten ondersteunt (~TRL 7–8). De inhoudelijke raakvlakken met de NII liggen daarom vooral bij DEI+. Subsidie en financiering zijn daarbij niet uitwisselbaar, maar kunnen elkaar juist aanvullen. Daarom wordt bijvoorbeeld al bekeken hoe de DEI+-regeling en financieringsaanvragen bij Invest-NL beter op elkaar kunnen worden afgestemd.

De strategische investeringsagenda van KGG is een gezamenlijke agenda die met onder meer Invest-NL (en in de toekomst de NII) opgesteld wordt. Het doel is financieringsknelpunten voor energie- en klimaattechnologieën te identificeren en op te lossen, zodat kansrijke technologieën sneller worden opgeschaald en toegepast. De afstemming tussen DEI+ en Invest-NL is hiervan een voorbeeld. De agenda schrijft niet expliciet voor waarin Invest-NL (of de NII) zou moeten investeren.

De leden van de PRO-fractie constateren bijvoorbeeld dat Invest International de komende jaren 500 miljoen

euro extra kapitaal nodig heeft om cruciale projecten op het gebied van strategische

grondstoffen te kunnen financieren. Door een gebrek aan kapitaal en de omvang van projecten kan dat nu niet uit. Wat gaat het kabinet hier concreet aan doen? Erkent het kabinet dat het cruciaal is voor onze strategische autonomie als deze projecten wel gefinancierd worden? Ziet het kabinet hiervoor andere opties?

Het is aan het toekomstig bestuur van de NII om het kernkapitaal te investeren op een manier die bijdraagt aan het Nederlands verdienvermogen en hierbij de afweging te maken welke investering het meeste bijdraagt hieraan, binnen de kaders van de Machtigingswet. Welke investeringen de NII binnen deze kaders doet, is een afweging die het bestuur moet maken. Het kabinet zet verder concrete stappen op het gebied van kritieke grondstoffen via de Nationale Grondstoffenstrategie.
Hierover hebben de ministers van Economische Zaken en Klimaat, Klimaat en Groene Groei, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en Defensie u recent geïnformeerd (Kamerstuk 32852-426).

De huidige financieringsmogelijkheden van strategische grondstoffenprojecten zijn beperkt, maar daar worden stappen op gezet. Atradius Dutch State Business, de Nederlandse exportkredietverzekeraar, heeft recent een dekking voor kritieke grondstoffen en duurzame brandstoffen als onderdeel van het exportkredietverzekeringsinstrument geïmplementeerd. Zoals toegelicht in de Kamerbrief Kabinetsinzet Nationale Grondstoffenstrategie wordt bekeken of additionele financiering voor kritieke grondstoffenprojecten ter beschikking kan worden gesteld via de regeling Energie en Klimaat Onderzoek en Ontwikkeling Circulaire Economie (EKOO-CE). Deze regeling voor kritieke grondstoffen is in oktober opengesteld. Daarnaast wordt de mogelijkheid voor bedrijven om voor kritieke grondstoffenprojecten gebruik te maken van de Demonstratie Energie- en Klimaatinnovatie Circulaire Economie subsidie (DEI+ CE) op dit moment overwogen.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de flexibele inzet van middelen een belangrijke voorwaarde voor succes is. De kamerbrief suggereert dat de strategische zaken moeten worden gefinancierd via financieringsregelingen die maar een deel van het beschikbare budget omvatten. Kan het kabinet hier duidelijkheid over verschaffen? Welk deel van de beschikbare vrij investeerbare ruimte kan geïnvesteerd worden in risicovolle strategische projecten? En welke kaders gaan er voor deze projecten gelden? Gaat het kabinet een laag normrendement hanteren voor de inzet van het kernkapitaal?

De NII zal investeringen kunnen doen uit het kernkapitaal en uit regelingen. Projecten die de strategische autonomie van Nederland versterken, komen niet altijd in aanmerking voor financiering vanuit het kernkapitaal van de NII omdat deze projecten ook niet (volledig) marktconform kunnen zijn. Als een investering niet marktconform gedaan kan worden, investeert de NII er in beginsel niet in vanuit kernkapitaal. Voor financiering die niet marktconform is te realiseren, kan de NII regelingen uitvoeren. De bron voor de financiering van deze regelingen is niet het kernkapitaal van NII, maar de begroting van de minister die voor een regeling verantwoordelijkheid draagt. Langs deze weg voorziet de NII dus ook in niet-marktconforme financiering onder ministeriële verantwoordelijkheid. De regelingen die de NII zal uitvoeren kennen een eigen wettelijk kader. De regelingen van Invest International zijn erop gericht om een bijdrage te leveren aan het oplossen van internationale, economische uitdagingen of om Nederlandse MKB bedrijven in staat te stellen hun activiteiten internationaal uit te breiden, daar waar reguliere (commerciële) financiering geen optie is vanwege de geringe investeringsomvang of hoge landenrisico. Deze investeringen zullen om dezelfde reden ook niet met kernkapitaal tot stand kunnen komen o.a. omdat ze niet aan de rendementseis zullen voldoen of omdat het een hoog schenkingselement bevat.

Er wordt niet van tevoren vastgesteld welk gedeelte van het kernkapitaal in welke sector wordt geïnvesteerd. De NII is echter onafhankelijk en gaat over haar eigen investeringsportfolio. Er kunnen eventuele toekomstige regelingen bij de NII ondergebracht die inzetten op risicovolle strategische projecten wanneer deze in lijn zijn met de doelstellingen van de NII. Zo werken het ministerie van EZK en Invest-NL momenteel aan een *blended finance*-instrument van € 250 mln gericht op de financieringskloof in de opschalingsfase. Door publieke en private middelen te combineren moet dit instrument grotere financieringsrondes mogelijk maken voor kapitaalintensieve bedrijven. Met dergelijke, niet-marktconforme, instrumenten en regelingen heeft een NII ruimte om te investeren in risicovolle strategische projecten.

Zoals in de kamerbrief toegelicht, zal voor investeringen uit het kernkapitaal gelden dat de investeringen in lijn moeten zijn met de doelstelling van de NII, additioneel aan de markt moeten zijn, privaat kapitaal moeten mobiliseren, en naar positief financieel rendement moeten streven.

De NII moet op instellingsniveau een voldoende positief rendement behalen, zonder dat het de risicobereidheid van de instelling in de weg zit. Daarmee verschilt de rendementsdoelstelling die de instelling als geheel moet halen van de rendementsdoelstelling die een private instelling zou moeten behalen. Op de lange termijn is positief rendement nodig zodat de instelling het gestorte kapitaal blijvend kan inzetten voor Nederland (evergreen funding). De exacte rendementsdoelstelling voor de instelling wordt later bepaald. Hierbij dient er rekening te worden gehouden met het type financiering, de risico's, en de resultaten van vergelijkbare investeringsinstellingen in het binnen- en buitenland. Ook is voldoende rendement in relatie tot het risico dat de NII loopt een factor in de beoordeling van de sectorclassificatie van het CBS.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de NII zich richt op de vier domeinen van Wennink, maar tegelijkertijd flexibel blijft om in te spelen op andere sectoren. In dit kader vragen deze leden of het kabinet van mening is dat strategische autonomie en het versterken van kritieke waardeketens onderdeel zouden moeten zijn van het mandaat van de NII. Zouden investeringen die primair bijdragen aan strategische autonomie, maar niet direct gericht zijn op innovatie, binnen het mandaat van de NII passen? In het verlengde daarvan: zouden bedrijven die noodzakelijk zijn voor de opschaling van innovatieve koplopers, maar zelf niet primair als innovatief bedrijf kwalificeren, ook toegang moeten krijgen tot financiering vanuit de NII?

De NII kan investeringen doen die bijdragen aan strategische autonomie en weerbare waardeketens, maar de investeringen vanuit het kernkapitaal van de NII moeten onder marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Dit zal bij eerdergenoemde projecten niet altijd het geval zijn. Als een investering alleen bijdraagt aan de strategische positie van Nederland, maar niet marktconform is, investeert de NII er niet in vanuit kernkapitaal. Dat kan eventueel wel wanneer dit wordt geïnvesteerd vanuit het kapitaal van een ministeriele regeling. Hetzelfde geldt voor investeringen in bedrijven die noodzakelijk zijn voor de opschaling van innovatieve koplopers.

5. Afstand tot de politiek

De Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen (NVP), DUFAS, het Verbond van Verzekeraars en de Nederlandse Vereniging van Banken geven aan drie aandachtspunten te hebben bij de NII. Dit gaat om een onafhankelijke positionering van de NII, een governancestructuur met strategische adviesraad bestaande uit onafhankelijke experts uit de markt én voldoende omvang en slagkracht. De leden van de VVD-fractie vragen welke waarborgen het kabinet momenteel inbouwt zodat investeringsbeslissingen onafhankelijk van politieke invloed worden genomen, niet alleen voor deze kabinetsperiode, maar ook de volgende kabinetsperioden? De leden van de VVD-fractie onderstrepen in dit kader dat het CPB concludeert dat de NII zich niet zou moeten focussen op brede maatschappelijke doelstellingen.

In het wetsvoorstel wordt vastgelegd dat het aandeelhouderschap van de Staat in de NII wordt uitgeoefend door de Minister van Financiën, zoals dat ook in de wetten van Invest-NL en Invest International is opgenomen. De afstand tot de politiek wordt onder andere gewaarborgd door de onafhankelijkheid van de raad van commissarissen en het bestuur.

De NII neemt onafhankelijk en zelfstandig individuele investeringsbeslissingen, tenzij de omvang van de investering boven een statutair drempelbedrag uitkomt. In dat geval is de goedkeuring van de aandeelhouder op de investering vereist. Voor de NII moet worden bezien of en welke drempel zal gelden. Deze afstand is essentieel voor zakelijke, niet-politieke besluitvorming voor investeringen uit het kernkapitaal; alleen zo krijgt de NII de geloofwaardigheid en daadkracht die de markt van een serieuze investeringspartner verwacht. Dit draagt bij aan de ondernemingsvrijheid, continuïteit en voorspelbaarheid rond het investeringsbeleid en versterkt daarmee het vertrouwen van en de aantrekkelijkheid voor (co-)investeerders en andere (samenwerkings)partijen. Dit is in lijn met hoe Invest-NL en Invest International op dit moment ook zijn ingericht.

De strategie van de NII wordt vastgesteld door de raad van bestuur en goedgekeurd door de raad van

commissarissen. De overheid heeft alleen een consultatierecht en bepaalt dus niet de investeringsstrategie of de prioriteiten. Hiermee wordt gewaarborgd dat de NII onafhankelijk te

werk gaat. Er wordt echter wel verwacht dat de NII rekening houdt met veranderende maatschappelijke wensen. Een concreet voorbeeld hiervoor is defensie. Enkele jaren geleden was dit nog geen prioriteit voor investeringen van Invest International en Invest-NL, terwijl dat nu wel wordt uitgewerkt. De NII dient dus de wensen vanuit de maatschappij goed aan te voelen en hier wendbaar mee om te gaan.

De leden van de CDA-fractie hechten daarnaast groot belang aan de onafhankelijkheid van de NII en de continuïteit van haar langetermijnmandaat. Om banken, verzekeraars en andere institutionele beleggers bereid te vinden voor twintig of dertig jaar mee te investeren, moeten zij erop kunnen vertrouwen dat de opdracht en investeringsstrategie van de NII niet voortdurend wijzigen als gevolg van politieke besluitvorming. Wat is de inzet van het kabinet om bij de wettelijke inrichting van de NII te borgen dat de instelling op voldoende afstand staat van politieke besluitvorming. Welke waarborgen worden ingebouwd om te voorkomen dat toekomstige kabinetten tussentijds de investeringsstrategie of prioriteiten van de NII wijzigen?

Zie ook het antwoord hierboven op de vraag van de VVD over onafhankelijkheid van politieke invloed.

De leden van de PVV-fractie vragen welke specifieke zeggenschapsrechten behoudt de aandeelhouder inzake individuele investeringsbeslissingen met een hoog maatschappelijk of financieel afbreukrisico?

In lijn met de Nota Deelnemingenbeleid 2022 neemt het bestuur individuele investeringsbeslissingen vanuit het kernkapitaal, tenzij de omvang van de investering boven een statutair drempelbedrag ligt. In dat geval keurt de aandeelhouder deze goed. Voor Invest-NL ligt de drempel op EUR 200 miljoen en voor Invest International ligt deze drempel op EUR 100 miljoen.
Sinds de oprichting van beide instellingen is aan de algemene vergadering van aandeelhouders geen investering ter goedkeuring voorgelegd, omdat geen investering de drempel heeft overschreden.
Voor de NII moet worden bezien of en welke drempel zal gelden.

De staat toetst een investering uit het kernkapitaal die ter goedkeuring wordt voorgelegd, conform de Nota Deelnemingenbeleid 2022 en het Handboek Investeringen. Hierbij toetst de Staat onder andere het financiële risico voor de Staat, omdat een grote investering het vermogen van de deelneming en daarmee de waarde van het staatsbelang wezenlijk kan raken. Ook kijkt de Staat naar de consistentie met de strategie en het mandaat van de onderneming.

Investeringen die niet aan de aandeelhouder worden voorgelegd, zullen worden goedgekeurd door een onafhankelijke investeringscommissie, onder toezicht van de raad van commissarissen. Deze mate van afstand is bewust gekozen. Zij waarborgt een onafhankelijke, deskundige en zakelijke afweging, en voorkomt dat investeringsbeslissingen politiek worden beïnvloed.

De leden van de JA21-fractie vragen of het het uitgangspunt van het kabinet is dat de staat permanent 100 procent aandeelhouder blijft, of dat de het kabinet openstaat voor gedeeltelijke privatisering of toetreding van private aandeelhouders wanneer de NII zich heeft ontwikkeld tot een volwassen instelling.

De staat wordt de enige aandeelhouder van de NII. Er zijn geen voornemens tot gehele of gedeeltelijke privatisering, of tot toetreding van private aandeelhouders. Private betrokkenheid is echter één van de doelen van de NII, dit zal worden georganiseerd op het niveau van transacties en fondsen en mogelijk door het aantrekken van vreemd vermogen maar vooralsnog niet in het aandelenkapitaal.

Conform de Nota Deelnemingenbeleid 2022 wordt het aandeelhouderschap ten minste eens per zeven jaar geëvalueerd. De vraag in die evaluatie is of staatsaandeelhouderschap nog het meest effectieve instrument is om het publiek belang te borgen. Indien daartoe aanleiding bestaat, zou dat eventueel een moment zijn om te bezien of toetreding van private aandeelhouders passend is.

De leden van de JA21-fractie vragen welke mogelijkheden bewindspersonen krijgen om individuele investeringsbeslissingen te beïnvloeden. Kunnen zij de NII opdragen een specifiek bedrijf of project te financieren of een afwijzing te heroverwegen? Welke waarborgen voorkomen dat politieke voorkeuren bepalend worden voor individuele investeringen?

Zie voor deze vraag de beantwoording bij de vraag gesteld door de PVV over specifieke zeggenschapsrechten bij een hoog afbreukrisico.

6. Rendement, dividendbeleid en risico voor de Staat

De leden van D66 onderschrijven het uitgangspunt "no risk, no (societal) return" en het voornemen dat de NII op instellingsniveau een positief rendement haalt zonder dat dit de risicobereidheid in de weg zit. Deze leden lezen dat de exacte rendementsdoelstelling later wordt bepaald. Deze leden hechten eraan dat de NII op afstand en met voorspelbare spelregels kan werken: de politiek stelt vooraf het kader vast en bemoeit zich daarna niet met afzonderlijke investeringen. Is het kabinet bereid de rendementsdoelstelling bij de oprichting vast te leggen op portefeuilleniveau en over een lange termijn, zodat de NII niet wordt afgerekend op jaarresultaten of op individuele investeringen? Hoe voorkomt het kabinet dat tussentijdse aanpassing van die doelstelling, door de aandeelhouder of onder politieke druk, de risicobereidheid van de NII ondermijnt?

De rendementsdoelstelling voor het kernkapitaal van de NII wordt vastgesteld op basis van het handboek financiële positie dat voor alle staatsdeelnemingen geldt. Hierbij is het uitgangspunt dat de waarde van het gestorte kapitaal overeind blijft en blijvend ingezet kan worden voor Nederland. Bij het bepalen van de doelstelling dient er rekening te worden gehouden met het type financiering, de risico's, en de resultaten van vergelijkbare investeringsinstellingen in het binnen- en buitenland. Binnen dit doel moet de NII op instellingsniveau een voldoende positief rendement behalen, zonder dat het de risicobereidheid van de instelling in de weg zit. De looptijd van de doelstellingen wordt in overleg met de NII bepaald, maar de vuistregel is dat de doelstellingen minimaal drie jaar gelden. De doelstellingen zijn ambitieuze streefwaarden van de deelneming, en kunnen ook dynamisch zijn gedurende de meerjarige periode. Er geldt geen doelstelling voor individuele investeringen, net zoals dat voor Invest-NL en Invest International niet het geval is. Het is vervolgens de verantwoordelijkheid van de onderneming om het investeringsbeleid en de investeringsportefeuille zo in te richten dat hieraan kan worden voldaan. Tegelijkertijd zal de doelstelling voldoende ruimte voor de instelling overlaten om risicovolle investeringen te doen.

De leden van de D66-fractie lezen dat het gestorte kapitaal via evergreen funding blijvend voor Nederland moet worden ingezet. Deze leden steunen dit uitgangspunt. Een instelling die investeert in bedrijven met lange terugverdientijden, moet erop kunnen rekenen dat haar kapitaal niet bij een volgende bezuinigingsopgave wordt aangesproken. De brief maakt echter niet duidelijk hoe het kabinet dit borgt. Hoe ziet het dividendbeleid van de NII eruit en hoe verhoudt zich dat tot het reguliere dividendbeleid voor staatsdeelnemingen? Hoe is dit nu geregeld bij Invest-NL en Invest International? Hoe borgt het kabinet dat rendementen in beginsel in de NII worden geherinvesteerd en dat gestort kernkapitaal niet tussentijds wordt onttrokken? Overweegt het kabinet dit in het wetsvoorstel te verankeren?

Als de financiële buffers van een staatsdeelneming voldoende zijn, dan wordt een deel van de winst uitgekeerd aan de staat als aandeelhouder. Het dividendbeleid moet voldoende ruimte bieden aan de deelneming om haar investeringen te kunnen uitvoeren. Voor de NII geldt dat pas na oprichting zal blijken welke financiële resultaten worden behaald en wat de kapitaalbehoefte is op basis van de marktvraag. Het kabinet zal daarom later evalueren of en welk een dividendbeleid passend is.
Het kabinet voorziet de komende jaren geen dividend, juist omdat de eerste jaren het gereserveerde kapitaal geleidelijk in de NII zal worden gestopt. Voor Invest-NL en Invest International geldt momenteel geen dividendbeleid omdat er geen of beperkte winst wordt gemaakt.

In lijn met de Nota Deelnemingenbeleid 2022 stelt de onderneming een dividendbeleid op dat wordt besproken met de aandeelhouder. Zoals hierboven aangegeven verwacht het kabinet de komende jaren geen dividend. Het dividend wordt periodiek herijkt en kan afhankelijk van omstandigheden gewijzigd worden. Door het dynamische karakter is hiervoor geen plaats in het wetsvoorstel voorzien.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de NII de beschikking krijgt over een kernkapitaal van circa 6,6 miljard euro. Is het kabinet van plan om eventuele ontvangen dividenden of rentebetalingen terug te storten in de NII of vloeien deze conform de nota deelnemingenbeleid 2022 rechtstreeks terug naar de overheidsfinanciën?

Zie voor deze vraag de beantwoording bij de vraag van D66 over het dividendbeleid van de NII. Als er op een later moment wel dividend wordt uitgekeerd, dan gelden de bestaande begrotingsafspraken, namelijk dat de dividenden direct terugvloeien naar de overheidsfinanciën.

De leden van de PVV-fractie vragen ten aanzien van het aangekondigde startkapitaal van circa 3,3 miljard euro uit de verkoopopbrengst van TenneT Duitsland en het totale kernkapitaal van 6,6 miljard euro om een gedetailleerde risico-analyse voor de Staat. Hoe verhoudt de beoogde hefboomwerking tot 30 miljard euro zich tot de mogelijke financiële blootstelling van de Staat bij eventuele verliezen op risicovolle investeringen?

Het risico dat de Staat op dit moment loopt, is het verliezen van gestort kapitaal. Voor het reeds gestorte kapitaal van EUR 3,3 miljard geldt dat financiële doelstellingen met Invest-NL en Invest International zijn afgesproken, ook om daarmee de risico's voor de Staat te monitoren en te mitigeren. Na het onderbrengen van Invest-NL en Invest International in de NII wordt de brede financiële positie opnieuw bekeken en worden nieuwe financiële doelstellingen uitgewerkt. Voor mij als aandeelhouder is een belangrijke voorwaarde dat de doelstellingen ervoor zorgen dat de instelling het gestorte kapitaal blijvend in kan zetten. De hefboom van EUR 30 miljard uit de intentieverklaring gaat uit van een multiplier-effect van 3,5x op het kernkapitaal van €6,6 miljard door cofinanciering van de financiële sector. Dit kapitaal wordt dus niet door de staat ingelegd en het risico (en dus ook het potentiële rendement) is voor de private partijen die dit inleggen. De staat garandeert dit bedrag niet, en loopt er dus ook geen risico op.

De leden van de CDA-fractie constateren dat uit de kamerbrief nog onvoldoende duidelijk wordt hoe de Kamer wordt geïnformeerd over de doelstellingen van de NII en de mate waarin deze worden gerealiseerd. In de brief wordt aangegeven dat de exacte rendementsdoelstelling voor de NII op een later moment wordt bepaald. Wanneer wordt deze vastgesteld en welke uitgangspunten worden daarbij gehanteerd? Is dit een vaste rendementsdoelstelling op instellingsniveau of wordt daarbij ook mogelijk gedifferentieerd tussen verschillende fondsen binnen de NII. Daarnaast lezen deze leden dat in de intentieverklaring wordt uitgegaan van een indicatieve multiplier van 3,5 voor het mobiliseren van privaat kapitaal. Is dit een concrete streefwaarde waarop gestuurd wordt of is dit meer een indicatieve verwachting?

De rendementsdoelstelling wordt momenteel uitgewerkt en zal gelden vanaf het moment van oprichting. De uitgangspunten zijn dat de NII op instellingsniveau een voldoende positief rendement moet behalen, zonder dat het de risicobereidheid van de instelling in de weg zit. Op de lange termijn is positief rendement nodig zodat de instelling het gestorte kapitaal blijvend kan inzetten voor Nederland (evergreen funding). De rendementsdoelstelling wordt in beginsel vastgesteld voor de investeringsportefeuille van de NII (de regelingen en ontwikkeltaak van de NII krijgen geen rendementsdoelstelling mee).

Het is wel het streven van het kabinet om deze multiplier te realiseren. De financiële doelstellingen van de NII moeten nog verder worden uitgewerkt, maar dit wordt hierin meegenomen. Voor Invest-NL geldt momenteel al een dergelijke indicator en hier wordt dus actief op gestuurd.

Ook vragen de leden van CDA-fractie op welke wijze en frequentie de Kamer geïnformeerd wordt over de voortgang en de daadwerkelijk gerealiseerde resultaten met betrekking tot rendement en cofinanciering?

De NII zal ieder jaar zijn jaarverslag publiceren waarin uitgebreid op deze zaken wordt ingegaan. Dit jaarverslag zal publiek beschikbaar zijn op de website van de NII. Voor nu voorziet het kabinet dat de Kamer op deze manier wordt geïnformeerd.

De leden van de JA21-fractie lezen in de brief de formulering "no risk, no (societal) return". Kan het kabinet toelichten waarom hier nadrukkelijk het woord "societal" is toegevoegd? Welke maatschappelijke rendementen worden hierbij bedoeld? Kan worden gegarandeerd dat financieel rendement altijd boven maatschappelijke doelstellingen gaan?

Voor de NII gelden financiële randvoorwaarden voor investeringen. Voor investeringen vanuit het kernkapitaal geldt dat deze marktconform moeten zijn. De NII zal dus een financieel rendement moeten maken op het kernkapitaal, dit is altijd een randvoorwaarde. Uiteindelijk is de NII opgericht om maatschappelijke doelen te realiseren, zoals het vergroten van het verdienvermogen van de

Nederlandse economie. Daarom is het woord “societal” toegevoegd. Daarnaast zal de NII regelingen uitvoeren die maatschappelijke belangen dienen.
Voor de regelingentaak of specifieke (fonds)mandaten geldt dat financieel rendement niet direct leidend hoeven te zijn omdat de maatschappelijke baten de financiële baten overstijgen.

7. NII bestuurders, transitiefase en wetgeving

De leden van D66 lezen dat het kernkapitaal, de financieringsinstrumenten en de fondsen van Invest-NL en Invest International worden ondergebracht in de NII. Deze leden vinden het belangrijk dat de NII niet alleen het geld erft, maar ook de ervaring van beide instellingen, inclusief de lessen uit het verleden over wat niet werkte. Hoe voorkomt het kabinet dat specialistische kennis en teams verloren gaan in de transitiefase die de nieuwe CEO in 2027 inzet?

Het behoud van specialistische kennis en ervaren teams is een randvoorwaarde voor een succesvolle integratie. Daarom is de expertise van de werknemers van Invest-NL en Invest International zeer waardevol binnen de nieuwe organisatie.

De verantwoordelijkheid voor het personeelsbeleid en de aansturing van de organisatie ligt bij het nieuwe bestuur van de NII, onder toezicht van de raad van commissarissen. Vanuit de aandeelhouder wordt bij oprichting toegezien op een goede transitie van huidige specialistische kennis.

Dan over de organisatie van de NII. De leden van de VVD-fractie vragen hoeveel FTE het kabinet verwacht dat er benodigd is voor de NII? Hoeveel daarvan betreft overhead? Hoe worden de bestaande werknemers van Invest-NL en Invest International bij de lopende integratie betrokken? Welke waarborgen bouwt het kabinet in voor een slagvaardige NII? Waar wordt de nieuwe organisatie gehuisvest?

Het vormgeven van de organisatie is de verantwoordelijkheid van de beoogd CEO die halverwege 2027 verwacht wordt. De beoogd CEO zal samen met diens medebestuurders gaan over het aantal FTE voor de NII op basis van de strategie en het bedrijfsplan. De organisaties van Invest-NL en Invest International zullen opgaan in de NII. De organisaties zullen eind 2026 naar verwachting uit 440 FTE bestaan, inclusief (beperkte) inhuur, met een overhead van 42%. De kwalificering van overhead kan per organisatie verschillen. Voor Invest-NL en Invest International bestaan deze m.n. uit functies voor risicobeheer, financiële administratie, compliance, juridische zaken, HR, IT inclusief databeheer en bedrijfsvoering. Uit vergelijking met andere nationale investeringsinstellingen in Europa blijkt dat de instellingen een relatief laag percentage overhead kennen.

Beide Investen zullen opgaan in de NII en zijn daarom nu betrokken bij de oprichting en voorbereiding van de integratie. De directies van beide instellingen zijn gecommitteerd aan het behouden van talent. Tegelijkertijd blijft de focus van de organisaties gericht op de reguliere financieringsactiviteiten en continuïteit, om zorg te dragen dat de gedeelde portfolio’s zoals gepland blijven groeien en goed over kunnen gaan in de NII.

Via de Strategische Adviesraad zullen professionals uit de financiële sector en het bedrijfsleven meedenken over het opereren van de instelling om deze zo slagvaardig mogelijk te maken.

Er is nog niet besloten waar de nieuwe organisatie wordt gehuisvest en dit is aan het nieuwe bestuur van de NII.

De leden van de VVD-fractie onderschrijven dat de nota deelnemingenbeleid stelt dat bestuurders specifieke marktgerelateerde kennis en ervaring dienen te hebben. Deze leden vragen de minister om nader toe te lichten of het voorgenomen beloningsbeleid van NII-bestuurders toereikend is om geschikte bestuurders aan te trekken.

Het beloningsbeleid voor de bestuurders en commissarissen van de NII wordt nader uitgewerkt. In beginsel moet het beloningsbeleid de NII in staat stellen om gekwalificeerde en deskundige bestuurders aan te trekken. Voor het leiden van ondernemingen is specifieke, marktgerelateerde kennis en ervaring van belang. Het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur volgt de methodiek uit de Nota

Deelnemingenbeleid 2022: een gematigd beloningenpakket waarbij de maximale beloning in het beloningsbeleid wordt bepaald door te kijken naar welk deel van de activiteiten

overwegend binnen publieke kaders en welk deel van de activiteiten overwegend binnen private kaders plaatsvindt. Hierbij dient de Wet Normering Topinkomens (hierna: WNT) als publiek referentiepunt en vormt een private benchmark met vergelijkbare bedrijven in de sector het marktconforme referentiepunt. Deze benchmark is intussen afgerond. Hieruit blijkt, zoals reeds bekend, dat de vergelijkbare marktbedrijven in de sector een significant hogere beloning hebben dan die op grond van de WNT. Op basis hiervan zullen de NII-bestuurders dus ook een hogere beloning dan de WNT kunnen ontvangen en zal deze beloning vergelijkbaar zijn met enkele andere grotere staatsdeelnemingen die in publieke handen zijn zoals TenneT. De exacte beloning zal bekend worden gemaakt in het eerste Jaarverslag nadat de NII CEO is aangenomen.

De leden van de JA21-fractie lezen dat het kabinet ernaar streeft om in 2027 een CEO aan te trekken. Kan het kabinet vooraf een profielschets voor deze functie opstellen en met de Kamer delen? Welke ervaring, expertise en onafhankelijkheid zoekt het kabinet?

Het kabinet volgt voor de aanstelling van de CEO het handboek benoemingen dat met uw Kamer is gedeeld. Hierin staat aangegeven dat het functieprofiel niet gedeeld wordt met de Kamer. Er wordt wel een openbare advertentie geplaatst voor de werving van de CEO van de NII.

Het is voor het kabinet belangrijk dat de CEO bestuurlijke ervaring heeft binnen de financiële sector en diepgaande (internationale) investeringservaring heeft.

De leden van de JA21-fractie constateren dat voor het vaststellen van de beloning de WNT en een private benchmark als ijkpunt worden gebruikt. Aan welke private instellingen of bedrijven denkt het kabinet bij deze benchmark?

Zie voor deze vraag de beantwoording van de vraag van de VVD over het voorgenomen beloningsbeleid.

Inzake de governance en de bestuursstructuur verzoeken de leden van de PVV-fractie om een cijfermatige onderbouwing van de verwachte apparaat- en exploitatiekosten voor de ontwikkeltaak en de two-tier bestuursstructuur.

Gezien de fase van oprichting van de NII is nog geen begroting beschikbaar voor de verwachtte apparaat- en exploitatiekosten voor de ontwikkeltaak beschikbaar. Gelet op de integratie van Invest-NL en Invest International, ligt het in de lijn der verwachting dat deze apparaat- en exploitatiekosten die van Invest-NL en Invest International zullen benaderen.

Een two-tier bestuursstructuur is standaard voor deelnemingen. Een RvC is ook verplicht voor een onderneming zoals de NII. Daarom zijn de kosten voor het instellen van een RvC ook niet te voorkomen. De totale jaarlijkse beloning van de huidige RvC van Invest-NL is €137.776 en €173.316 voor Invest International. Met de NII zal er nog maar een RvC zijn. Tegelijkertijd zullen bij de integratie van beide organisaties op korte termijn ook kosten gemoeid zijn. Hierbij kan worden gedacht aan harmonisatie van processen, systemen, governance en ondersteunende functies. Deze transitiekosten gaan naar verwachting vooraf aan de verbeteringen die op langere termijn kunnen worden gerealiseerd. De precieze omvang hiervan zal onderdeel zijn van de verdere uitwerking van de NII.

De leden van de PVV-fractie vragen hoe wordt gewaarborgd dat het beloningsbeleid voor de Raad van Bestuur strikt binnen de kaders van de Wet normering topinkomens (WNT) blijft en dat private benchmarks niet leiden tot ongewenste stijgingen van de bestuurskosten?

Zie voor de vraag over de WNT de beantwoording bij de vraag gesteld door de VVD over de toereikendheid van het beloningsbeleid van de NII.

De leden van de CDA-fractie zijn voorstander van een snelle, maar gedegen oprichting van de NII. In de opdrachtbrief voor de taskforce is gecommuniceerd dat de NII voor 2028 opgericht dient te worden. Dit wordt echter niet herhaald in de meest recente kamerbrief. Liggen we nog op koers om de oprichting van de NII voor 2028 af te ronden? Kan het kabinet de verdere planning, in het bijzonder ten aanzien van het wetgevingstraject,

nader specificeren? Wanneer verwacht het kabinet het wetsvoorstel aan de Kamer te kunnen aanbieden en welke mogelijkheden ziet het kabinet om dit proces, zowel aan de zijde van het kabinet als van de Kamer, te versnellen?

Om de NII formeel op te richten is een machtigingswet in voorbereiding. Dit wetgevingstraject volgt de gebruikelijke vaste stappen zoals de beleidsmatige voorbereiding, het opstellen van het wetsvoorstel en bijbehorende memorie van toelichting, de internetconsultatie, het uitvragen van uitvoeringstoetsen, ter advisering aanbieden aan de Raad van State en de parlementaire behandelingen. Omdat het een machtigingswet betreft is de Algemene Rekenkamer ook betrokken. Dit hele traject moet zorgvuldig gebeuren om te zorgen dat de NII straks alles kan doen wat daarmee wordt beoogd. Bovendien is het kabinet op veel momenten gehouden aan vaste doorlooptijden en/of is het kabinet afhankelijk van externe partijen en natuurlijk vooral ook van de agenda en inzichten van uw Kamer. De planning is ambitieus, maar de noodzaak van een spoedige oprichting van de NII is evident en de wens van het kabinet dat die oprichting dan ook zo spoedig mogelijk kan gebeuren daarom ook. De betrokken ministeries werken daarom nauw samen en de planning wordt waar nodig afgestemd met betrokken (externe) partijen. Het kabinet streeft ernaar medio 2027 het voorstel voor de Machtigingswet voor de NII in internetconsultatie te brengen en daarna ter advisering aan te bieden aan de Raad van State, zodat het begin 2028 aan de Tweede Kamer kan worden aangeboden.

8. Integratie instrumentarium en regelingen

De leden van de D66-fractie missen aandacht voor de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) in de brief van het kabinet. Dit terwijl ROM's een essentiële rol vervullen in vroege fase financiering. Hoe kijkt de minister naar de relatie tussen de ROM's en de NII? Ziet het kabinet mogelijkheden voor samenwerkingen tussen de partijen en zo ja, op welke manier?

De ROM's zijn een belangrijke investeerder in de vroege fase van startups, daarbij hebben zij bovendien een specifieke focus op regionale ontwikkeling en ecosysteemontwikkeling. De NII zal zich vooral richten op de latere financieringsfase bij de doorgroei van startups en scale-ups, de internationalisering van Nederlandse bedrijven en projecten met partneroverheden. Als belangrijke publieke investeerder in de vroege fase (van valorisatie en proof-of-concept tot pre-seed en seed) genereren de ROM's daarmee een dealflow richting Invest-NL en Invest International en in de toekomst de NII. Een goede aansluiting en samenwerking tussen die instellingen is daarom essentieel zodat bedrijven vanuit de vroege fase goed kunnen doorgroeien naar de latere fase.

De leden van D66 vragen welke regelingen de NII gaat uitvoeren? Alleen regelingen die nu door Invest International worden gedaan, of ook regelingen die nu bij RVO liggen of nieuwe regelingen?

De NII neemt voor het internationale domein de regelingen over die nu door Invest International worden uitgevoerd.

Voor het nationale domein wordt op een later moment besloten of uitvoering door de NII van toegevoegde waarde is voor de bestaande ministeriële EZK-financieringsregelingen die nu bij RVO zijn belegd. Het kabinet stelt de NII daartoe eerst wettelijk in staat om in de toekomst onder mandaat ook niet-marktconforme regelingen uit te voeren, als dat binnen de staatssteunregels past. Vervolgens wordt samen met de betrokken partijen, waaronder RVO, per EZK regeling beoordeeld of integratie bij de NII meerwaarde heeft voor ondernemers en financiers.
Uitgangspunten daarbij zijn dat de continuïteit van de regelingen wordt geborgd en de versnippering van het financieringsaanbod voor het bedrijfsleven wordt tegengegaan

Ook nieuwe nationale en internationale regelingen kunnen bij de NII worden ondergebracht, mits deze in lijn zijn met de doelstellingen van de NII.

De leden van de VVD-fractie lezen dat de NII een deel van het bestaande financieringsinstrumentarium moet bundelen. Naast Invest-NL en Invest International, moet in de toekomst een aantal andere financieringsregelingen volgen. Deze leden juichen dit toe, omdat het huidige financieringslandschap erg versnipperd is. Zo schreef het Financieel Dagblad dat uit onderzoek van het Groningse databedrijf Innovatiespotter blijkt dat de duizenden innovatiesubsidies en andere stimuleringsprogramma's nauwelijks worden gebruikt door de meest innovatieve bedrijven en dat er zeker voor microbedrijven – met minder dan tien werknemers – een gat zit tussen het aanbod en de daadwerkelijk gebruikte steun. Deze leden lezen dat het kabinet op een later moment het besluit tot verdere integratie van de verschillende financieringsinstrumenten wil

nemen. Wanneer verwacht het kabinet dit besluit te nemen? Kan het kabinet toezeggen dat het voor een zo breed mogelijke scala aan (semi-)publieke instrumentaria onderzoekt of dit opportuun is, zoals exportkredietverzekeringen, het Nationaal Groeifonds, FMO,

de ROM's, BMKB en diverse investeringsvehicles van de RvO (zoals Vroegefasefinanciering, innovatiekrediet, etc.)? Hoe kijkt het kabinet in het specifiek aan tegen borg- en garantstellingen als instrument voor de NII?

Vooralsnog wordt alleen de integratie bekeken van de EZK-financieringsregelingen die bij RVO zijn belegd. Het bredere subsidie-instrumentarium, zoals innovatiesubsidies, valt daarbuiten, en andere financieringsinstrumenten worden momenteel niet overwogen. Per regeling wordt beoordeeld of integratie meerwaarde heeft voor ondernemers en financiers. Daarbij worden ook de gevolgen van het verplaatsen van de uitvoering in kaart gebracht. Op basis daarvan volgt per instrument een besluit, waarover het kabinet de Kamer informeert. De tijdslijn wordt samen met RVO en de toekomstige NII opgesteld.

Borg- en garantstellingen kunnen deel uitmaken van het instrumentarium van de NII. De NII kan vanuit het kernkapitaal financieren met eigen vermogen, leningen, garanties en fondsinvesteringen. Welk instrument wordt ingezet, hangt af van het financieringsknelpunt en de te financieren doelgroep, zodat de NII dat zo doeltreffend en doelmatig mogelijk kan oplossen. Ook onder de regelingentaak kunnen borg- en garantstellingen worden ingezet. Daarover wordt later besloten.

De leden van de PRO-fractie constateren verder dat het kabinet terecht het belang van één duidelijke en aaneengesloten financieringslijn voor bedrijfsfinanciering, van de aanwas van nieuwe innovatieve startups tot aan scaleups en groter, benadrukt. Maar waar de ROM's in eerdere kamerbrieven over de NII nog wel werden genoemd, komen deze in de huidige brief niet meer voor. Hoe worden de ROM's wel meegenomen in de uitwerking van de NII? Hoe worden de kapitaaltekorten van de ROM's nu meegenomen in de uitwerking?

Zowel private als publieke partijen worden betrokken om mee te denken over de invulling van de NII. Namens de ROM's is ROM-Nederland hiervoor het eerste aanspreekpunt.

De ROM's zijn verantwoordelijk voor de financiering van de vroege fase van startups en scale-ups, terwijl de NII en de kapitaalallocatie die daarvoor beschikbaar gesteld wordt voor de latere en doorgroeifase bedoeld is. Tegelijkertijd is het belangrijk dat er voldoende aandacht is voor de dealflow richting de NII, waar de ROM's een belangrijk rol in te spelen hebben.

De leden van de CDA-fractie zien de NII als een belangrijke aanvulling op het bestaande financieringsinstrumentarium om innovatieve bedrijven te laten doorgroeien en opschalen. In de Septemberbrief van de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat wordt ingegaan op de samenhang tussen de NII, het NADI en het Nationaal Groeifonds. Deze leden missen echter nog een concrete uitwerking van de samenwerking met de ROM's en bestaande regionale innovatieclusters. Hoe wil het kabinet zorgen voor een goede aansluiting tussen deze partijen en de NII, zodat een doorlopende financieringslijn ontstaat voor innovatieve bedrijven? Welke rol ziet het kabinet daarbij voor de ROM's en regionale innovatieclusters bij het identificeren en doorgeleiden van kansrijke investeringsproposities naar de NII?

Zie voor deze vraag het antwoord op de vraag van D66 over de relatie tussen ROM's en de NII.

De leden van de CDA-fractie lezen dat er nog geen definitieve keuze is gemaakt over het onderbrengen van financieringsregelingen, die op dit moment bij RVO zijn belegd. Deze leden begrijpen dat het, gegeven het huidige mandaat van Invest-NL, lastig is om deze regelingen nu al onder de NII te brengen. Wel willen deze leden benadrukken dat deze leden zeker meerwaarde zien in het samenvoegen van deze regelingen om zo tot één doorlopend loket (one-stop-shop) te komen. Ook marktpartijen benadrukken het belang van één duidelijke en aaneengesloten financieringslijn en minder versnippering. Wanneer kan het kabinet definitief uitsluitsel geven over de keuze om het RVO-instrumentarium al dan niet bij de NII onder te brengen? Duidelijkheid hierover is namelijk van belang voor een heldere positionering van de NII binnen het bestaande financieringslandschap.

Zie voor deze vraag de beantwoording bij de vraag van de VVD over de verdere integratie van verschillende financieringsinstrumenten.

De leden van de JA21-fractie lezen dat de NII naast een financieringstaak ook een regelingentaak krijgt en dat deze regelingen ook niet-marktconform kunnen zijn en een subsidiecomponent kunnen bevatten. Deze leden zien in de regelingentaak een risico op blijvende politieke sturing.

Hoe wordt voorkomen dat opeenvolgende kabinetten steeds nieuwe beleidsdoelstellingen en regelingen bij de NII onderbrengen? Hoe beoordeelt het kabinet het voorstel om alleen bij oprichting regelingen toe te wijzen en alleen nieuwe regelingen toe te staan na vaststelling van een expliciete formulering van marktfalen? Hoe beoordeelt het kabinet een einddatum of verplichte herbeoordeling van een regeling?

De NII staat op afstand van de politiek. De NII is zelf verantwoordelijk de eigen strategie en investeringsbeleid. Vooral voor financiering uit kernkapitaal zal de NII een hoge mate van autonomie hebben. Wat betreft regelingen, is de NII een uitvoerder van ministeriële regelingen. Regelingen zijn onderworpen aan een wettelijk kader en veranderen niet wanneer een nieuw kabinet aantreedt. Eventuele toekomstige regelingen kunnen bij de NII worden ondergebracht wanneer deze in lijn zijn met de doelstellingen van de NII. Ministeriële regelingen dienen o.g.v. artikel 4.10 Comptabiliteitswet een horizonbepaling te hebben. De einddatum kan na voorhangprocedure bij de Tweede Kamer worden verlengd. Bepalingen ten aanzien van herbeoordeling zijn opgenomen in de Comptabiliteitswet

De leden van de JA21-fractie vragen daarnaast om een volledig overzicht van alle bestaande regelingen die mogelijk bij de NII worden ondergebracht en deze uit te splitsen naar of zij op dit moment bij Invest-NL, Invest International, RVO of elders zijn belegd, onder welk ministerie zij vallen, welke financiële omvang zij hebben en daarbij aangeven of er sprake is van een subsidiecomponent? Kan het kabinet daarnaast aangeven aan welke toekomstige nieuwe regelingen zij denken?

Regelingen die momenteel door Invest International worden uitgevoerd, die vallen onder het ministerie van Buitenlandse Zaken, worden bij de NII ondergebracht.

Tabel 1. Regelingen van het ministerie van Buitenlandse Zaken die bij de NII worden ondergebracht.

Regeling	**Omvang**	**Type regeling**
Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)	EUR 100 miljoen leningen	Leningen, garanties, exportkredietfinancieringen
Dutch Good Growth Fund (DGGF)	EUR 280 miljoen	Leningen, garanties, exportkredietfinancieringen, subsidies
Develop2Build (D2B), Development Related Infrastructure Investment Vehicle (DRIVE) en ORIO (voorganger DRIVE)	EUR 942 miljoen gecommitteerd	Schenkingen en subsidies
Development Accelator (DA) en Impact Accelerator (IA)	EUR 24 miljoen	Schenkingen en subsidies

Momenteel voert Invest-NL geen ministeriële financieringsregelingen uit, al voert zij verschillende andere fondsen en instrumenten uit welke zullen integreren in de NII. Op dit moment wordt de integratie van een aantal financieringsregelingen van het ministerie van EZK, uitgevoerd door RVO, verkend door met RVO en de toekomstige NII te kijken naar een mogelijk integratieplan per regeling. Over dit proces is per Kamerbrief op 25 september gecommuniceerd. Uitgebreide informatie over de omvang en het karakter van de regelingen is aan de Kamer gestuurd via het onderzoek naar de (on)wenselijkheid van de overdracht van financieringsregelingen EZ van RVO naar Invest-NL of de NPI (Kamerstuk 2026D, nr. 13616).

Tabel 2. Fondsen van Invest-NL die bij de NII worden ondergebracht.

Instrumenten/fondsen	**Omvang**	**Type regeling**
Dutch Future Fund (DFF)	EUR 300 miljoen	Fund of funds: aandelenparticipaties via VC en groeifondsen
Deep Tech Fund (DTF)	EUR 610 miljoen	Direct equity-fonds

Blended finance	EUR 250 miljoen	Achtergestelde leningen; quasi-eigen vermogen; first-loss constructies
Dutch Alternative Credit Instrument (DACI)	EUR 200 miljoen	Fund of funds — vreemd vermogen verstrekking via alternatieve kredietverstrekkers gericht op mkb
Beschermingsvoorziening Economische Veiligheid (BEV)	EUR 150 miljoen	Tijdelijk belang via aandelen, converteerbare lening of lening met warrants (zonder rendementsdoel) bij toepassing wet Vifo

Tabel 3. Regelingen van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat waarvan integratie wordt verkend.

Regeling	**Omvang**	**Type regeling**
Seed Capital / Seed Business Angels	EUR 35 miljoen jaarlijks	Renteloze lening aan VC fondsen
Vroege Fase Financiering	EUR 11,7 miljoen structureel	Leningen aan startups
Innovatiekrediet	EUR 35 miljoen jaarlijks	Lening die onder bepaalde voorwaarden geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden kan worden
Garantie Ondernemingsfinanciering (GO)	EUR 300 miljoen jaarlijkse garantieruimte	Garantie op leningen van minimaal EUR 1,5 miljoen

9. Financiering van de NII, Invest-NL, Invest International en CBS classificatie

De leden van D66 lezen dat het kabinet circa 3,3 miljard euro stort, terwijl in tabel 1.3.2 van de bijlagen bij de Miljoenennota 7,561 miljard euro voor de NII op de aanvullende post is geraamd. Wat gebeurt er met het resterende bedrag? Is dat nog gereserveerd voor het moment van nadere afweging over een extra kapitaalstorting?

Per abuis is in tabel 1.3.2. een verkeerd bedrag opgenomen bij de reservering voor de NII. Door een koppelingsfout zijn er meerdere reserveringen op de Aanvullende Post abusievelijk bij elkaar opgeteld

in de tabel. Het bedrag dat voor de NII gereserveerd staat is 3,261 miljard euro.

De leden van D66 lezen dat aanvullend kernkapitaal kan worden verkregen via een kapitaalstorting door de Staat of via passende vormen van vreemd vermogen, mogelijk met een staatsgarantie en dat het kabinet deze afweging maakt wanneer extra kapitaal nodig is. Waar zet het kabinet op dit moment op in en welke afwegingen spelen daarbij een rol? Hoe weegt het kabinet de analyse van het CPB dat vreemd vermogen met een staatsgarantie mogelijk duurder is dan een directe kapitaalstorting? Welke classificatie verwacht het kabinet voor de NII en welke invloed heeft een staatsgarantie daarop?

Initieel heeft het kabinet circa € 3,3 miljard gereserveerd voor kapitaalstortingen, bovenop het reeds ingelegde vermogen van Invest-NL en Invest International van circa € 3,3 miljard. Het is nog niet duidelijk welke financieringsbehoefte de NII op de langere termijn heeft. Als de hoeveelheid passende investeringsproposities vanuit de markt de financiële slagkracht van de NII overstijgt, is de gezamenlijke ambitie om de slagkracht te vergroten. Dat betekent dat er dan aanvullende middelen nodig zijn voor de NII. Opties hiervoor zijn aanvullende kapitaalstortingen of mogelijk het aantrekken van vreemd vermogen, eventueel met een staatsgarantie.

Hierbij wordt onder andere meegewogen hoe de NII bij oprichting wordt geclassificeerd door het CBS met het eindoordeel aan Eurostat. Als de NII “binnen de sector overheid” wordt geclassificeerd, dan is een directe kapitaalstorting voor de hand liggend. In dat geval is het zelfstandig vreemd vermogen aantrekken van de NII niet wenselijk, omdat de schuld van de NII dan zou worden opgeteld bij de staatsschuld. Daarnaast is een directe kapitaalstorting de meest goedkope manier om de NII van kapitaal te voorzien. Mocht de NII “buiten de sector overheid” worden geclassificeerd, dan moeten de voordelen van vreemd vermogen (o.a. de mobilisatie van privaat kapitaal en geen verhoging van de EMU-schuld) worden afgewogen tegen de nadelen (zoals hogere financieringskosten).

Het kabinet deelt de observatie van het CPB dat vreemd vermogen met een staatsgarantie duurder uit kan vallen voor de instelling dan een kapitaalstorting. Bij het aantrekken van vreemd vermogen met een staatsgarantie, betaalt de instelling rentekosten aan private investeerders en een premie voor de garantie aan de Staat. Voor een kapitaalstorting geldt een rendementsdoelstelling die met de aandeelhouder is afgesproken. Daarnaast telt de storting op bij de staatsschuld.

Het kabinet vindt het belangrijk dat de investeringsinstelling zo wordt ingericht dat zij de doelstelling kan vervullen. De sectorclassificatie volgt vervolgens uit de inrichting. Invest-NL en Invest International zijn geclassificeerd als sector overheid. De sectorclassificatie of een instelling onder de overheidsstatistieken ‘binnen’ of ‘buiten’ de overheid wordt geteld, wordt na oprichting van de instelling door het CBS bepaald. Eurostat heeft hierin het eindoordeel. Bij de bepaling van de classificatie kijkt het CBS naar meerdere factoren, onder andere de mate van overheidscontrole op de NII (substance over form) en of de instelling een marktproducent is en voldoende rendement behaalt op haar kernkapitaal. Hoe meer overheidsbemoeienis met de instelling en de eigen investeringen, hoe groter de kans dat de instelling als sector overheid wordt geclassificeerd. Dit geldt ook voor garanties om de kredietwaardigheid te verbeteren met als doel het uitgeven van obligaties.

De NII wordt ingericht als staatsdeelneming volgens de Nota Deelnemingenbeleid 2022. Zij neemt daarbij onafhankelijk en zelfstandig investeringsbeslissingen. Daarnaast kunnen investeringen vanuit het kernkapitaal van de NII onder marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Op het moment dat een vormgevingskeuze geen impact heeft op de doelstelling, maar wel een positieve invloed heeft op de classificatie als buiten de sector overheid, dan zal het kabinet deze vormgevingskeuze implementeren.

De leden van de VVD-fractie lezen dat als de hoeveelheid kansrijke investeringsproposities vanuit de markt de huidige slagkracht van de NII overstijgt, de ambitie met private partijen is om dit succes verder uit te bouwen. Dat betekent dat er in dat geval aanvullend kernkapitaal nodig is voor de NII, zo stelt het kabinet. Dit kernkapitaal kan in twee vormen worden verkregen: via additionele kapitaalstortingen door de staat of via het aantrekken van passende vormen van vreemd vermogen (mogelijk met een staatsgarantie), zo schrijft het kabinet. Waaraan moet worden gedacht bij financiering van de NII via “passende vormen van vreemd vermogen”?

Indien wordt besloten dat het opportuun is voor de NII om zich te financieren met vreemd vermogen, dan kan dat via leningen van professionele partijen of de uitgifte van obligaties aan professionele beleggers,

dan wel voor een minimale nominale waarde per obligatie van EUR

100.000. De NII kan meer schaal verkrijgen door financiering te verkrijgen van professionele partijen. Deze vormen van financiering via vreemd vermogen zou ik passend vinden bij de activiteiten van de NII, want professionele partijen zijn goed in staat te participeren in de NII omdat zij de bijbehorende risico's goed kunnen inschatten en dragen. Door op deze wijze financiering aan te trekken, zou de NII ook buiten de kaders van het bancaire toezicht blijven.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de NII in 2028 wordt opgericht, maar dat de strategische noodzaak om te investeren niet wacht. Invest International schat halverwege 2027 geen kapitaal meer te hebben om nieuwe verplichtingen aan te gaan, bij Invest-NL speelt eenzelfde probleem. Deze leden constateren dat noodzakelijke kapitaalstortingen niet in het begrotingstekort lopen. Kan het kabinet reflecteren op de tekorten van beide organisaties? En hoe worden deze behoeften betrokken bij de opzet van de NII? Zijn er mogelijkheden om al eerder te investeren dan nu gepland of het kapitaal te vergroten en gaat het kabinet daar gebruik van maken?

Tot de formele oprichting van de NII is het van belang dat Invest-NL en Invest International de komende periode hun activiteiten kunnen voortzetten. Dit wordt reeds grotendeels geborgd doordat er nog kapitaalstortingen op de Financiënbegroting zijn gereserveerd voor beide ondernemingen.

Voor Invest-NL staat voor 2027 €277 mln. en 2028 €150 mln. gereserveerd. Voor Invest International geldt dat zij de gereserveerde €150 mln. voor 2026 nog niet volledig heeft benut en dat er nog €100 mln. is gereserveerd voor 2027.

Invest International en Invest-NL hebben beide aangegeven dat zij tot de formele oprichting van de NII aanvullend kernkapitaal nodig hebben. De Staat is hierover met de ondernemingen in gesprek. Ook is hiervoor mogelijk goedkeuring van de Europese Commissie nodig vanuit staatssteunperspectief. Aanvullend kapitaal voor Invest-NL en Invest International via de bestaande reservering voor de NII op de Aanvullende Post á EUR 3,3 miljard wordt betrokken in het reguliere begrotingsproces.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de NII van start gaat met een kernkapitaal van 6,6 miljard euro, maar dat een aanzienlijk deel daarvan al geïnvesteerd of gecommitteerd is. Hoe groot is de vrij te investeren som van de NII bij de start? Is het kabinet bekend met extern onderzoek dat de benodigde balansomvang richting 2036 op 17 tot 21 miljard euro raamt? Hoe gaat het kabinet dit gat dichten?

Het kabinet heeft EUR 3,3 miljard toegezegd aan additionele kapitaalstortingen voor de NII. Dit zal dan ook ter beschikking worden gesteld aan de NII. Dit bedrag zal in tranches worden gestort op basis van de financieringsbehoefte. Gezien het feit dat de NII zich nog in de oprichtingsfase bevindt, kan het kabinet nog geen uitspraken doen over de omvang van deze tranches. De verwachte kapitaalbehoefte wordt de komende periode in samenwerking met een financieel adviseur, Invest-NL en Invest International verder uitgewerkt. Hierover zal het kabinet uw Kamer in de Voorjaarsnota 2027 verder informeren. Het kabinet moet nog vaststellen welk gedeelte van het nieuwe kernkapitaal beschikbaar is om vrij te investeren bij de start van de NII.

In opdracht van Invest-NL en Invest International heeft PwC een eerste schatting gemaakt van de mogelijke groei van Invest-NL en Invest International, en daarmee ook de NII voor het komende decennium. Deze schatting was nadrukkelijk niet bedoeld als formeel kapitaalverzoek. Hieruit komt dat er mogelijk een additionele kapitaalvraag komt voor de NII van meer dan € 10 miljard. Een dergelijke schatting is aan zeer veel onzekerheid onderhevig, zeker voor de lange termijn. Omdat de groei van investeringen uiteindelijk afhankelijk is van marktontwikkelingen, berust het bijvoorbeeld per definitie op moeilijk hard te maken berekeningen. Het kabinet ziet dit rapport dus als een mogelijk scenario, maar er zijn, afhankelijk van de marktomstandigheden en het ambitieniveau, nog vele overige scenario's.

Het kabinet heeft kennisgenomen van het rapport, maar vindt het niet verantwoord om op basis van deze berekeningen geld te reserveren. Het kabinet kiest een andere route, namelijk door de komende jaren te monitoren hoeveel succesvolle investeringen er worden gerealiseerd en op basis daarvan te kijken hoeveel kapitaal er daadwerkelijk nodig zal zijn. Als de hoeveelheid kansrijke investeringsproposities vanuit de markt de huidige slagkracht van de NII overstijgt, is de

gezamenlijke ambitie om dit succes verder uit te bouwen. Dit betekent dat er dan tijdig aanvullend kernkapitaal nodig is voor de NII.

De leden van de PRO-fractie lezen in de kamerbrief van het kabinet dat eventueel aanvullend kernkapitaal afhankelijk is van de hoeveelheid kansrijke investeringsproposities. Beschikt het kabinet over prognoses van de toekomstige kapitaalbehoefte van de NII, Invest-NL en/of Invest International? Zo ja, kan het kabinet deze prognoses met de kamer delen?

In opdracht van Invest-NL en Invest International heeft PwC een eerste schatting gemaakt van de mogelijke groei van de NII voor het komende decennium. Deze opdracht is niet door de Staat verstrekt en zal daarom niet met de Kamer gedeeld worden. Zoals gezegd wordt de kapitaalbehoefte in de komende periode verder uitgewerkt. Het kabinet zal uw Kamer hier in de Voorjaarsnota 2027 verder over informeren.

De leden van de PRO-fractie constateren dat de het geplande kernkapitaal onvoldoende is om de ambitie en benodigde omvang van de NII waar te maken. De NII moet hiervoor vreemd vermogen kunnen aantrekken via obligaties met een staatsgarantie, wat kan worden ingezet voor schaalbare, langlopende projecten, terwijl het kernkapitaal de risicodragende delen financiert. Voor verschillende institutionele beleggers is een staatsgarantie een harde voorwaarde om in te stappen. Wil het kabinet deze stap zetten en een staatsgarantie beschikbaar stellen aan de NII? Zo ja, op welke termijn acht het kabinet dit haalbaar? Zo nee, waarom niet? Hoe denkt het kabinet de ambities waar te maken zonder deze garantie?

Het is nog niet duidelijk welke financieringsbehoefte de NII op de langere termijn heeft. Als de behoefte duidelijk groter is dan het totale kapitaal van EUR 6,6 miljard, zal het kabinet samen met de NII wegen op welke manier deze behoefte kan worden vervuld. Opties hiervoor zijn aanvullende kapitaalstortingen of mogelijk het aantrekken van vreemd vermogen, eventueel met een staatsgarantie. In deze afweging zullen bijvoorbeeld factoren als kapitaalkosten, effecten op de staatsschuld en rendement van de NII een rol spelen. Bij het verstrekken van een garantie komen veel afwegingen kijken, zoals het effect op de sectorclassificatie, het verwachte financieringsvoordeel en het additionele risico dat de Staat op zich neemt. Hierover is op dit moment nog niet genoeg duidelijkheid, omdat de NII zich nog moet ontwikkelen.

De leden van de PRO-fractie constateren ook dat de kamerbrief lijkt te suggereren dat het al dan niet buiten de EMU-criteria vallen iets is dat het kabinet (naar keuze van CBS en Eurostat) gaat overkomen, in plaats van dat er door het kabinet zelf voor gekozen is en op gestuurd wordt. In Europa is het niet de uitzondering, maar de regel dat dergelijke overheidsbanken buiten de EMU-cijfers blijven. Dat is het geval in tenminste Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje, Portugal, Luxemburg, Bulgarije, Cyprus, Malta, Polen, Slowakije, Hongarije en Slovenië. In ons eigen land geldt dat overigens voor de overheidsbanken van de medeoverheden (BNG en NWB). Dat kan Nederland ook voor de NII bereiken. Hoe gaat de NII dat realiseren? Invest-NL en Invest-International zijn elk voor een significant deel van hun exploitatiebudget afhankelijk van jaarlijkse budgettaire bijdragen van de ministeries. Hoe verhoudt dat zich tot de nagestreefde onafhankelijkheid van de NII en tot positionering buiten de EMU-criteria?

Zie voor de vraag over de classificatie de beantwoording bij de vraag van D66 over de verwachte classificatie van de NII.

Invest-NL en Invest International voeren regelingen- en ontwikkelingstaken uit namens of in opdracht van de betrokken beleidsdepartementen. Hier horen ook uitvoeringskosten bij, die worden betaald door de opdrachtgever. Dat Invest-NL en Invest International uitvoeringskosten ontvangen als deel van hun inkomsten, betekent niet dat ze wat betreft sturing afhankelijk zijn van de ministeries. Dit zal voor de NII ook gelden. Bovendien hebben Invest-NL en Invest International aparte BV's voor deze taken. Deze geldstromen uit de regelingen zijn dus gescheiden van het kernkapitaal. Het ontvangen van uitvoeringskosten binnen aparte BV's heeft daarmee geen zwaarwegende invloed op de vraag of een instelling als sector overheid wordt geclassificeerd.

Verder lezen de leden van de PRO-fractie dat het CPB concludeert dat het bij het ontwerp van de NII zinvoller is om uit te gaan van de doelstelling, dan het effect op overheidstekort of -schuld. Deelt het kabinet deze conclusie? Hoe verhoudt dit zich tot de grote ambities van het Rapport Wennink, die het kabinet hiermee zegt uit te voeren,

tegenover de beperkte omvang van de NII?

En hoe verhoudt dit zich tot de mogelijkheid van het aantrekken van vreemd vermogen middels een staatsgarantie?

Zoals toegelicht in de kabinetsreactie op het rapport, neemt het kabinet de urgentie en aanbevelingen uit het Rapport Wennink zeer serieus. Veel van deze ambities hebben niet direct met financiële fricties te maken, zoals het verbeteren van de randvoorwaarden voor bedrijven om te kunnen investeren en groeien. Het kabinet sluit zich aan bij het rapport van het CPB dat de NII met name geschikt is om financiële fricties op te lossen. Daarbij ziet het kabinet zich gesterkt in de intentieverklaring vanuit de financiële sector om een hefboom te realiseren van 3,5 van het kernkapitaal van de NII. De NII is echter niet de manier om al deze doelen te behalen. Binnen de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat en het bredere kabinetsbeleid wordt aan deze doelen gewerkt. De Kamer is in juli (Kamerstuk 36630-3) en september (Kamerstuk 36630-27) geïnformeerd over de vervolgacties om een belangrijk deel van de randvoorwaarden binnen de opdracht van de Taskforce te verbeteren.

Het kabinet is het met het CPB-advies eens dat het doel van de NII leidend moet zijn, en niet het effect op de staatsschuld. Het is nog niet duidelijk welke financieringsbehoefte de NII op de langere termijn heeft. Als de behoefte duidelijk groter is dan het totale kapitaal van EUR 6,6 miljard, zal het kabinet samen met de NII wegen op welke manier deze behoefte kan worden vervuld. Opties hiervoor zijn aanvullende kapitaalstortingen of het aantrekken van vreemd vermogen, mogelijk met een staatsgarantie. In deze afweging zullen bijvoorbeeld factoren als kapitaalkosten, effecten op de staatsschuld en rendement van de NII een rol spelen. Het advies van het CPB bevestigt dat hierin een zorgvuldige afweging moet worden gemaakt.

De leden van de PVV-fractie vragen of het kabinet uiteen kan zetten welke concrete criteria worden gehanteerd bij de CBS/Eurostat-classificatie en welke consequenties een classificatie binnen de overheidssector heeft voor de EMU-schuld? Welke aanvullende staatsgaranties worden voorzien bij het aantrekken van vreemd vermogen en wat zijn de verwachte kosten hiervan?

Zie voor de vraag over de classificatie de beantwoording bij de vraag van D66 over de verwachte classificatie van de NII.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de mogelijkheid om (eventueel door de Staat gegarandeerde) NII-obligaties uit te geven afhankelijk is van de classificatie van de NII binnen of buiten de overheid. Deze classificatie wordt door het CBS in samenspraak met Eurostat bepaald op basis van vooraf vastgestelde criteria, waarbij onder meer de autonomie en het marktconforme karakter van de NII een belangrijke rol spelen. Ziet de minister mogelijkheden om bij de verdere inrichting van de NII rekening te houden met deze criteria, met als doel een classificatie buiten de overheid mogelijk te maken? Dit mede vanwege de kansen die de uitgifte van NII-obligaties biedt om het totale investeringsvolume te vergroten, zoals ook in de intentieverklaring van de financiële sector wordt benadrukt.

Het kabinet ziet zeker mogelijkheden om deze criteria bij de inrichting van de NII te betrekken. De NII wordt ingericht als staatsdeelneming volgens de Nota Deelnemingenbeleid 2022. Zij neemt daarbij onafhankelijk en zelfstandig investeringsbeslissingen. De investeringen vanuit het kernkapitaal van de NII kunnen onder marktconforme voorwaarden plaatsvinden. Het is belangrijk te benoemen dat het doel van de instelling leidend moet zijn bij de inrichting en niet de classificatie ervan. Op het moment dat een vormgevingskeuze geen impact heeft op de doelstelling, maar wel een positieve invloed heeft op de classificatie als buiten de sector overheid, dan zal het kabinet deze vormgevingskeuze implementeren.

Tot slot vragen de leden van de CDA-fractie of het kabinet kan verduidelijken of het aanvullende kapitaal van 3,3 miljard euro tot de formele oprichting van de NII op de plank blijft liggen. Of kan dit bedrag al eerder kan worden ingezet, bijvoorbeeld via Invest-NL, wanneer zich kansrijke investeringsmogelijkheden voordoen?

Zoals hierboven aangegeven wordt de verwachte kapitaalbehoefte in de komende periode in samenwerking met een financieel adviseur, Invest-NL en Invest International verder uitgewerkt. Hierover zal het kabinet uw Kamer in de Voorjaarsnota 2027 verder informeren.

De leden van de JA21-fractie vragen of naast institutionele cofinanciering ook wordt gekeken naar laagdrempelige

investeringsproducten voor particuliere beleggers. Is het bijvoorbeeld denkbaar dat

burgers via banken of andere financiële instellingen kunnen investeren in een fonds of obligatieproduct gekoppeld aan de NII? Zo nee, waarom niet? Deze leden vragen hoe risico's en opbrengsten worden verdeeld tussen de NII en private cofinanciers. Dragen private partijen naar verhouding evenveel risico als de overheid? Kunnen private partijen voorrang krijgen bij terugbetaling, waardoor verliezen eerder voor rekening van de overheid komen?

Bij inrichting van de instelling wordt de mogelijkheid opengehouden om vreemd vermogen aan te trekken. Als er inderdaad wordt gekozen om vreemd vermogen aan te trekken, zal het vanwege regelgeving alleen mogelijk zijn dat institutionele beleggers (banken, pensioenfondsen, etc.) obligaties kunnen kopen. Burgers zullen dus individueel geen obligaties kopen van de NII. De mogelijkheid voor particuliere beleggers om te investeren in een beleggingsfonds onder de NII en de wenselijkheid hiervan is nog niet nader onderzocht. Professionele beleggers liggen voor de hand, omdat van hen verwacht kan worden dat zij goed in staat zijn de risico's in te schatten en te dragen. Het kabinet zal deze suggestie doorgeleiden naar de toekomstige CEO van de NII. Voor het kernkapitaal geldt dat private partijen in principe naar verhouding evenveel risico dragen als de overheid. Als dit niet het geval is, zullen de voorwaarden van de financiering door de NII dit extra risico ook moeten weerspiegelen. Zie voor deze vraag ook de beantwoording bij de vraag van de VVD over risico-allocatie. Private partijen kunnen voorrang krijgen bij terugbetaling, bijvoorbeeld door het verstrekken van een senior lening vanuit de private financier, maar de NII zal dan ook een hogere vergoeding voor het extra risico moeten vragen. Via specifieke mandaten of regelingen kan de overheid wel een verhoogd risico nemen zonder dat dit in de financieringsvoorwaarden wordt gereflecteerd.

De leden van de JA21-fractie lezen dat de NII start met circa 6,6 miljard euro kernkapitaal waarmee met een verwachte multiplier een investeringsomvang van circa 30 miljard euro wordt bereikt. Richting 2035 wordt er verwacht dat het benodigde kapitaal tussen de 80 en 100 miljard euro moet zijn en dat daarvoor mogelijk aanvullend kernkapitaal of staatsgegarandeerd vreemd vermogen nodig is. Deze leden vragen of het kabinet aan kan geven op welk moment het kernkapitaal naar verwachting onvoldoende wordt. Welke indicatoren worden gebruikt om vast te stellen wanneer aanvullend kapitaal nodig is? Welke maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat het kernkapitaal door rendement en herinvestering zoveel mogelijk op natuurlijke wijze groeit, zodat nieuwe kapitaalstortingen door de staat niet doorlopend nodig blijven? Het kabinet schrijft dat de exacte rendementsdoelstelling later wordt vastgesteld en dat op lange termijn positief rendement nodig is om het kapitaal blijvend te kunnen inzetten. Kan het kabinet toezeggen dat de rendementsdoelstelling ten minste zodanig wordt vastgesteld dat de slagkracht van het vermogen op zijn minst gelijk blijft? Met andere woorden: dat de ondergrens is dat het rendement op langere termijn ten minste de inflatie moet verslaan?

In de intentieverklaring van de financiële sector is te lezen dat, indien er voldoende investeerbare proposities zijn en er voldoende kernkapitaal voor de NII wordt gerealiseerd, richting 2035 een indicatieve totale investeringsomvang van circa €80 tot €100 miljard in beeld komt. Het aantal kansrijke investeringsproposities voor de NII in de markt moet nog blijken, waardoor momenteel niet duidelijk is wat de financieringsbehoefte de NII op de langere termijn is. Het is daarom te vroeg om al te zeggen of en wanneer het kernkapitaal onvoldoende wordt.

Als aandeelhouder overlegt de minister van Financiën regelmatig met het bestuur van de deelnemingen, onderdeel van deze overleggen is de prognose van de kapitaalbehoefte. Hierbij kijken wij onder andere naar de verwachte ontwikkeling van de kasstroom en de investeringspijplijn.

Zoals bij alle staatsdeelnemingen stelt de minister van Financiën als aandeelhouder financiële doelstellingen voor de onderneming vast. Een rendementsdoelstelling is hier standaard onderdeel van. De hoogte van de rendementsdoelstelling wordt nader uitgewerkt maar zal in ieder geval positief zijn. Hierbij is het uitgangspunt dat de waarde van het gestorte kapitaal overeind blijft en blijvend ingezet kan worden voor Nederland.

De investeringen vanuit het kernkapitaal van de NII worden gedaan onder marktconforme voorwaarden. De exacte rendementsdoelstelling voor de instelling wordt later bepaald. Daarbij moet er rekening worden gehouden met het type financiering, de risico's en de resultaten van vergelijkbare investeringsinstellingen in het binnen- en buitenland. De rendementsdoelstelling en het behaalde rendement is ook bepalend voor de sectorclassificatie door het CBS. Daarvoor moet

er voldoende positief rendement worden behaald, dat in relatie tot het gelopen risico staat. Deze overwegingen neemt het kabinet ook mee.

De leden van de JA21-fractie lezen dat het kabinet aangeeft dat de uiteindelijke classificatie van de NII door het CBS, met eindoordeel van Eurostat mede bepalend is voor de wijze waarop kapitaal wordt verstrekt. Bij classificatie 'binnen de sector overheid' ligt een directe kapitaalstorting voor de hand, bij classificatie 'buiten de overheid' kan vreemd vermogen aantrekkelijker zijn omdat dit niet rechtstreeks de EMU-schuld verhoogt. Deze leden vragen of hierover inmiddels gesprekken zijn gevoerd met het CBS en Eurostat en wat daarvan de actuele stand van zaken is. Zo nee, gaat het kabinet deze gesprekken nog van tevoren voeren en wat is daarbij de inzet van het kabinet zelf? Welke classificatie ziet het kabinet zelf als het meest wenselijk? Heeft het kabinet keuzes in kaart waarmee zij zelf de classificatie voor binnen of buiten de sector overheid nog kunnen beïnvloeden? Is het kabinet bereid de Kamer tijdig te informeren voordat besluiten worden genomen die van invloed kunnen zijn op deze classificatie?

Zie voor deze vraag de beantwoording bij de vraag van D66 over de verwachte classificatie van de NII.

10. Intentieverklaring

De leden van de D66-fractie zijn positief over de intentieverklaring van de financiële sector en de investeringsomvang van bijna 30 miljard euro, die daarmee in beeld komt. Deze leden lezen dat het succes van de NII "valt of staat" met de samenwerking met de private sector en dat de NII ook financiering van pensioenfondsen wil mobiliseren. Tegelijk constateren deze leden dat de intentieverklaring is getekend door banken, verzekeraars, vermogensbeheerders en participatiemaatschappijen, maar niet door de pensioensector, terwijl pensioenfondsen ruim 1700 miljard euro beleggen. Kan het kabinet bevestigen dat de pensioensector geen partij is bij de intentieverklaring en wat daarvan de reden is? Is het kabinet bereid zich in te spannen om met de Pensioenfederatie en de grootste pensioenfondsen tot een vergelijkbare intentieverklaring te komen, met inachtneming van hun verantwoordelijkheid richting deelnemers en zonder dat dit ten koste gaat van de risicobereidheid en additionaliteit van de NII? Welke belemmeringen ervaren pensioenfondsen om met de NII mee te investeren? Is dat bijvoorbeeld de schaal van investeringen, de risico-rendementsverhouding of de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel?

De pensioensector heeft de NII steun verklaard via haar eigen berichtgeving, maar de intentieverklaring zelf niet ondertekend omdat zij het ambitieniveau van de intentieverklaring nog niet wilde onderschrijven. Het is begrijpelijk dat de sector in de keuze om te ondertekenen een verantwoordelijkheid heeft richting haar leden en zorgvuldig haar eigen positie moet kunnen afwegen. Dat neemt echter niet weg dat het kabinet zich er maximaal voor inspant om bij de uitwerking van de vraagstukken rondom de NII doorlopend in gesprek te blijven met de pensioensector, omdat deze met haar vermogen en langetermijnhorizon een belangrijke partner kan zijn voor de NII. Daarom is de pensioensector ook vertegenwoordigd in de 'Strategische Adviesraad' van de NII, wat een uitwerking is van de intentieverklaring van de financiële sector. Daarnaast constateert het kabinet dat de pensioenfondsen in toenemende mate investeren in innovatieve ondernemingen en projecten. Zowel rechtstreeks, in start- en scale-ups, als indirect via durfkapitaalfondsen. Zo heeft ABP recent een commitment gemaakt om de komende jaren 1 miljard euro in Europese durfkapitaalfondsen te steken. Ook onderhouden Invest-NL en Invest International al goed contact met de pensioenfondsen en werken zij aan initiatieven die pensioenkapitaal mobiliseren voor Nederland. Zo ontwikkelt Invest-NL een fonds-in-fondsconstructie om meer institutioneel kapitaal, waaronder van pensioenfondsen, naar de durfkapitaalmarkt te mobiliseren. Hierbij wordt gelet op de benodigde schaal van investeringen en de passende risico-rendementsverhouding voor pensioenfondsen. Deze initiatieven om samenwerking met pensioenfondsen te bevorderen worden onder de NII voortgezet en verder uitgebreid.

De leden van de CDA-fractie lezen in de kamerbrief veel goede intenties als het gaat om het stimuleren van private cofinanciering. Dit waarderen zij. Tegelijkertijd geldt: the proof of the pudding is in the eating. De betrokkenheid van de financiële sector bij de oprichting van de NII is een goed startpunt, maar hoe wordt deze betrokkenheid ook op de lange termijn geborgd?

Het kabinet waardeert de inbreng van de private sector enorm, omdat deze samenwerking van cruciaal belang is voor het succes van de NII. Daarom is het kabinet doorlopend in gesprek met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en de financiële sector, maar ook andere partijen zoals kennisinstellingen, internationale financiers of toezichthouders, met waardevolle perspectieven op de NII.

In de intentieverklaring van de financiële sector over de NII is het voorstel opgenomen om een strategische adviesraad in te stellen. Het kabinet omarmt dit voorstel en geeft hier nu uitvoering aan. Dit voorstel behelst dat de kennis en ervaring uit de private sector structureel moet worden betrokken via een strategische adviesraad, bestaande uit onafhankelijke experts met relevante praktijkervaring als financier of investeerder.

Deze strategische adviesraad wordt in overleg met de aanbieders van de intentieverklaring, en andere partijen waarmee het kabinet doorlopend spreekt over de NII, zoals de pensioensector, geïnstalleerd. Momenteel wordt de agenda van deze adviesraad vastgesteld met de voorgedragen leden. De verschillende onderdelen van de financiële sector, maar ook vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, komen in de samenstelling van de raad herkenbaar terug. Deze raad kan adviseren en werkgroepen bemensen over de strategie, instrumentontwikkeling en de voorwaarden die nodig zijn om privaat kapitaal te mobiliseren, zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijke investeringsbesluitvorming van de NII. Richting de oprichtingsdatum van de NII zal worden bezien of en hoe de strategische adviesraad een structureel karakter kan krijgen in de governance van de NII.

In de intentieverklaring stelt de financiële sector voor om kennis en ervaring uit de markt structureel te betrekken via een strategische adviesraad. De leden van de CDA-fractie vragen hoe het kabinet tegen dit voorstel aankijkt? Wordt de instelling van een dergelijke adviesraad meegenomen bij de verdere uitwerking van de governancestructuur van de NII?

Zie voor deze vraag de beantwoording van de vraag van het CDA over de betrokkenheid van de financiële sector op de lange termijn.

Daarnaast lezen de leden van de CDA-fractie dat de ondertekenaars van de intentieverklaring bereid zijn om hun hulp aan te bieden voor de kapitaalstructurering. In de brief wordt aangegeven dat op dit aanbod ingegaan wordt, maar wordt niet beschreven op welke manier. Kan hier meer duiding over gegeven worden? Wordt de financiële sector bijvoorbeeld actief betrokken in werkgroepen?

Zie voor deze vraag de beantwoording van de vraag van het CDA over de betrokkenheid van de financiële sector op de lange termijn.

11. Internationale activiteiten

De leden van de VVD-fractie lezen dat het kabinet wil dat de NII fungeert als partner van de Europese investeringsbank, naast het zijn van partner voor andere Europese nationale investeringsinstellingen en overige Europese en nationale instellingen. Moet dit leiden tot extra financiële impulsen voor Nederland, bijvoorbeeld vanuit de Europese investeringsbank en zo ja, op welke manier moet dit concreet tot stand komen?

De rol van de NII als partner van deze instellingen dient verder te worden uitgewerkt, in samenspraak met de andere publieke financieringsinstellingen in Nederland. De inzet van het kabinet is dat de NII als partner eraan bijdraagt dat Europese middelen effectiever worden ingezet voor het Nederlandse financieringslandschap. Daarnaast heeft de President van de EIB in de Nederlandse media aangegeven dat de NII kan toetreden tot het zogenoemde “5+1”-overleg, een regelmatig terugkerend informeel strategisch overleg van de vijf grootste nationale investeringsinstellingen (van Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje en Polen) met de EIB. Na het toetreden van de NII zou dit dus het “6+1”-overleg worden. In deze overleggen worden onder andere gezamenlijke initiatieven besproken. Dit zou de NII de mogelijkheid geven om het Nederlandse financieringslandschap actief bij deze overleggen te vertegenwoordigen.

De leden van de VVD-fractie lezen dat er wordt gesproken over het "Nederlandse bedrijfsleven" en "toekomstig verdienvermogen van Nederland". Wat bedoelt het kabinet hier precies mee? Zijn dit uitsluitend ondernemingen met een >50% in Nederland gehouden aandeelhouderschap of ook substantiële Nederlandse dochterondernemingen van buitenlandse multinationals?

Het bedrijfsleven gaat om alle ondernemingen, van mkb tot grote ondernemingen, die bijdragen aan de Nederlandse economie. Een Nederlands aandeelhouderschap van meer dan 50% is dus geen voorwaarde voor deze definitie. Met "toekomstig verdienvermogen" wordt het vermogen bedoeld om waarde toe te voegen aan de Nederlandse economie.

Net als bij investeringen uit het kernkapitaal van Invest-NL en Invest International, moeten investeringen uit het kernkapitaal van de NII ten goede aan de Nederlandse economie. Dat kan gaan om investeringen van Nederlandse bedrijven, investeringen van een Nederlandse vertegenwoordiging van een buitenlands bedrijf, of om investeringen waarmee waardeketens voor de Nederlandse economie worden geborgd. Het ligt niet voor de hand om bepaalde (soorten) bedrijven op voorhand uit te sluiten.

Tot slot vragen de leden van de PVV-fractie om opheldering over de internationale pijler van de NII en de integratie van Invest International. Welk exact deel van het kernkapitaal wordt geoormerkt voor investeringen buiten Nederland of de Europese Unie en hoe verhoudt dit zich tot de nationale economische belangen? Welke juridische en financiële risico's brengt het goedkeuringstraject voor staatssteun bij de Europese Commissie met zich mee voor de reeds bestaande fondsen en instrumenten die in de NII worden ondergebracht?

Investeringen vanuit het kernkapitaal dragen bij aan de Nederlandse economie. Dus ook investeringen die vanuit het kernkapitaal komen en buiten Nederland worden gedaan, dienen nationale economische belangen. De verdeling tussen nationale en internationale investeringen is afhankelijk van verschillende factoren, zoals de marktvraag, en behoeft daarom flexibiliteit.
Daarom wordt binnen de kaders van adequate zelfsturing door de investeringsinstelling gestreefd naar een gebalanceerde en toekomstbestendige verdeling tussen deze domeinen.

Het kabinet zal voor de NII een goedkeuringstraject bij de Europese Commissie doorlopen voor staatssteun. De financiering vanuit de staat aan de NII vindt pas plaats na goedkeuring daarvan door de Europese Commisie. Tot die tijd is voor bestaande fondsen, instrumenten en lopende activiteiten is het uitgangspunt dat de continuïteit zoveel mogelijk wordt geborgd. In de transitiefase kan daarbij gebruik worden gemaakt van de bestaande instellingen en hun huidige wettelijke mandaten en goedkeuringsbesluiten van de Europese Commissie. De daadwerkelijke integratie kan vervolgens worden afgestemd op de afronding van de relevante nationale en Europese (staatssteun) procedures.

De leden van de JA21-fractie lezen dat het kernkapitaal "optimaal" moet worden verdeeld tussen het nationale en internationale domein en dat wordt gestreefd naar een gebalanceerde en toekomstbestendige verdeling. Kan het kabinet aangeven wat onder een gebalanceerde verdeling wordt verstaan? Staat het kabinet ervoor open om in het wettelijke kader een verdeelsleutel of bandbreedte op te nemen om te borgen dat een voldoende substantieel deel van de investeringen worden gedaan in Nederland? Deze leden vragen ook om nadere uitleg van de formulering dat bij de internationale focus "nationale economische en ontwikkelingsbelangen hand in hand gaan". Kan het kabinet voorbeelden geven van investeringen waarbij beide belangen hand in hand gaan en daarbij ook aangeven hoe er wordt gehandeld wanneer economische belangen en ontwikkelingsdoelen mogelijk met elkaar botsen?

Een gebalanceerde verdeling tussen nationaal en internationaal moet bereiken dat geen van beide domeinen "opdroogt" terwijl het andere domein nog voldoende kapitaal heeft. Hierbij dient te worden opgemerkt dat ook de investeringen van het Nederlandse bedrijfsleven in het buitenland bijdragen aan de Nederlandse economie. In die zin dragen beide domeinen bij aan hetzelfde doel. Het kabinet zal een bandbreedte voor een verdeelsleutel meenemen in de vormgeving van de NII.

Invest International doet geregeld investeringen waarbij beide belangen hand in hand gaan. Drie voorbeelden:

1) KMWE is een Nederlandse producent en ontwikkelaar van complexe onderdelen voor onder meer de

halfgeleiderindustrie, met klanten zoals ASML. Invest International financiert de uitbreiding van

KMWE's productiecapaciteit in Maleisië, waardoor het bedrijf kan groeien en in Maleisië werkgelegenheid wordt gecreëerd.

2) Met financiering van Invest International investeert het Nederlandse familiebedrijf Den Ouden in een fabriek voor organische meststoffen in Vietnam. Het bedrijf heeft zo een betere positie op de snelgroeiende landbouwmarkt in Zuidoost-Azië terwijl de lokale landbouwsector kan ontwikkelen.

3) Bontrup is een Nederlands familiebedrijf dat door Invest International kan investeren in grootschalige akkerbouwactiviteiten in Oekraïne. Zo kunnen bedrijfsactiviteiten ook onder oorlogsomstandigheden worden voortgezet, onder meer door bij te dragen aan werkgelegenheid en stabiele voedselproductie in oorlogstijd.

Wanneer economische belangen en ontwikkelingsbelangen met elkaar botsen, ligt het niet in de rede dat de investering wordt doorgezet.

12. MVO en rapportages

De leden van de D66-fractie wijzen op het doel uit het coalitieakkoord dat vrouwelijke ondernemers in 2030 relatief net zoveel financiering ophalen als mannelijke ondernemers. Uit het Code V-datarapport 2026 blijkt dat vrouwen ruim een derde van de ondernemers zijn, maar ruim een kwart van de financieringsaanvragen doen, terwijl hun aanvragen even vaak worden goedgekeurd. Bij durfkapitaal ontvangen vrouwen per goedgekeurde aanvraag 36 procent minder. Invest-NL en Invest International hebben Code V ondertekend en het ministerie van EZK is een van de aanjagers. Deze leden lezen in de brief dat de beleidsministeries verantwoordelijk zijn voor de definitie van het publiek belang van de NII. Neemt de NII de Code V-ondertekening van Invest-NL en Invest International over? Hoe gaat de NII bijdragen aan het coalitiedoel voor 2030 en is het kabinet bereid de NII daarover jaarlijks te laten rapporteren? Deze leden benadrukken dat het hen niet gaat om een criterium bij individuele investeringsbeslissingen, maar om bredere toegang.

Het kabinet ondersteunt Code-V van harte en heeft als doel dat vrouwelijke ondernemers in 2030 relatief net zoveel financiering ophalen als mannelijke ondernemers. Onderzoek wijst bijvoorbeeld uit dat diversiteit en vernieuwing positief samenhangen in de context van start- en scaleups. De beslissing om Code-V te ondertekenen ligt bij de instelling zelf, passend bij de afstand van de instelling tot de overheid. Het kabinet moedigt de NII aan om zich bij Code-V aan te sluiten.

De leden van de VVD-fractie lezen in de Nota Deelnemingenbeleid 2022 dat de staat hoge eisen stelt aan deelnemingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en verantwoordelijkheid en dat de staat een voorbeeldfunctie verwacht op het gebied van mensen, maatschappij en milieu. Deze leden onderschrijven de waarde van MVO, maar wijzen ook op het spanningsveld met de taak van de NII om financiering te verlenen aan kleinere innovatieve bedrijven die beperktere capaciteiten hebben om aan MVO-doelstellingen te voldoen dan grote (mogelijk minder innovatieve) corporaties. Deze leden vragen het kabinet of het kabinet deze spanning herkent en of het kabinet bereid is waarborgen op te nemen dat MVO-doelstellingen niet leidend zijn in het toekennen van financiering aan innovatieve ondernemingen.

Het investeringsbeleid van de NII moet nog worden bepaald. Voor investeringen vanuit kernkapitaal is leidend of de investering marktconform is. Daarnaast geldt het beleid rondom MVO voor staatsdeelnemingen, zoals uitgewerkt in het handboek MVO. Het kabinet verwacht van alle Nederlandse bedrijven met een internationale waardeketen dat zij de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen volgen. Dit geldt ook voor staatsdeelnemingen. Deze richtlijnen zijn proportioneel en houden rekening met de omvang van de onderneming. De NII zal op basis daarvan een MVO beleid maken, ook voor haar investeringen, waarbij rekening gehouden dient te worden met de maturiteit van de ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd.

De leden van de JA21-fractie wijzen erop dat de intentieverklaring vermeldt dat institutionele beleggers graag aansluiting zoeken bij bestaande MVB- en impactstrategieën. Deze leden vragen hoe het kabinet wil voorkomen dat financiering vanuit de NII gepaard gaat met omvangrijke rapportage- en complianceverplichtingen

waardoor de toegankelijkheid voor ondernemingen verkleint. Kan het kabinet bevestigen dat ondernemers niet meer duurzaamheids-, impact- of SDG-rapportages hoeven aan te leveren dan strikt noodzakelijk is voor de individuele

financieringsbeslissing van de cofinanciers? Kan zoveel mogelijk worden aangesloten bij de informatiebehoefte van de cofinancier en worden voorkomen dat de NII een aparte rapportageverplichting oplegt waar private partijen geen behoefte aan hebben?

De NII ontstaat onder meer door de integratie van Invest-NL en Invest International en zal daardoor gebruikmaken van hun doorlopende mandaten en instrumenten. Deze instrumenten met specifieke voorwaarden zullen onder de NII worden gebracht.

Wanneer er sprake is van toepassing van Europese of internationale regels zal de NII, net als Invest-NL en Invest International, die moeten volgen. De NII komt op afstand te staan en beslist zelfstandig en onafhankelijk over een financiering en de financieringsvoorwaarden en daarmee over mogelijke rapportage- en compliance verplichtingen. Het kan ook zijn dat in het geval van cofinanciering, in samenspraak met de cofinanciers, voorwaarden opgenomen worden die voor cofinanciers van belang zijn om te voldoen aan wet- en regelgeving.

Het kabinet is voorstander van het schrappen of vereenvoudigen van regels. Waar regels geen toegevoegde waarde hebben, vindt het kabinet het niet nodig om regels op te stellen of op te leggen, ook niet aan de NII.

De leden van de JA21-fractie vragen hoe het kabinet uitvoering geeft aan de aangenomen motie-Nanninga/Keijzer over het uitsluiten van diversiteits- en inclusiecriteria bij investeringsbeslissingen van de NII (Kamerstuk 36 630, nr. 16). Hoe wordt geborgd dat deze criteria ook geen rol spelen bij de besteding van NII-middelen via fondsen en andere tussenpartijen?

De NII staat op afstand van de overheid en behoudt daarom de vrijheid en verantwoordelijkheid haar eigen investeringscriteria en investeringsbeleid op te stellen, en om te beoordelen welke investeringen economisch kansrijk zijn. Het kabinet definieert op hoofdlijnen het mandaat en de doelstellingen van de NII en legt deze vast in de machtigingswet van de instelling. Dit zijn de doelstellingen zoals gedeeld met de Kamer op 25 september jl. (Kamerstuk 37040-1). Primair is dit het versterken van de Nederlandse kapitaalmarkt en het stimuleren van ons verdienvermogen op de lange termijn. Diversiteits- en inclusiecriteria zijn hierbij niet als doel op zich geformuleerd voor de investeringsbeslissingen van de NII.